

SLOVENSKI vestnik

Letnik XVI.

Celovec, petek, 1. december 1961

Štev. 48 (1020)

Jasna beseda k kmečko-zborskim volivcem

Kmečkozbornske volitve so za nami. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da topot prvič po letu 1920 od zadnjih volitev številčno nismo nazadovali marveč celo pridobili.

Kljub temu je po končanih volitvah jasna beseda potrebna. Morda bo marsikoga bolela, toda resnica vedno boli, a hkrati tudi zdravi. Predvsem je treba ugotoviti, da bi bili rezultati lahko še bolj razveseljivi, če naši kmečki organizaciji v zadnjih letih ne bi bili tako neaktivni in zlasti da s strani Kmečko-gospodarske zveze in Narodnega sveta koroških Slovencev ne bi prišlo pred volitvami in volilni borbi sami do poznanih nelepkih izpadov proti drugače mislečim našim kmečkim volivcem, ki niso imeli izvora v gospodarskih in narodnih interesih, marveč so bili zgolj ozko-strankarskega značaja.

Ne gre tu le za absolutno neutemeljeno kršenje svoječasne dogovora med Kmečko-gospodarsko zvezo in Slovensko kmečko zvezo glede postavitev kandidatov, ki je ustvarilo veliko nezadovoljstva in zmešnjave med našimi ljudmi in onemogočilo zlasti pravočasno propagando na terenu, vsled česar smo izgubili zaradi nepoučenosti naših ljudi marsikateri glas, ki je povečal le nesorazmerno visoko število neveljavnih glasov na našem ozemlju.

Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da je Zveza slovenskih organizacij v koordinacijskem odboru že zelo zgodaj sprožila vprašanje učinkovitega skupnega nastopa pri kmečkozbornskih volitvah, da pa druga stran o vprašanju dolgo ni hotela razgovarjati. Obratno je treba vedeti, da je na primer tajnik Kmečko-gospodarske zveze privatno iznašal mnenje, da se čudi predlogu ZSO za samostojni skupni nastop slovenskega kmečkega prebivalstva, ker je pozicija le enega zastopnika v Kmetijski zbornici tako težka, da jo zmore le izredno veržiran človek, ki mora imeti poleg tega še železne živce, vsled česar občuduje dr. Mirta Zwitterja, da vzdrži in se uveljavlja na tem težkem položaju. Vsled tega je z gospodarskega in narodnega vidika absolutno nerazumljivo, da je prav isti tajnik pozneje vodil najhujšo atako proti temu kandidatu, ki ga je postavila Slovenska kmečka zveza. Vsi aranžirani »zbore« do tedaj absolutno neaktivne Kmečko-gospodarske zveze, ki niso imeli druge vsebine kot nekako utemeljiti neodgovorno kršenje svoječasne nedvoumnega dogovora s Slovensko kmečko zvezo, so samo dokaz, da pri tem ni šlo za gospodarske in narodne marveč zgolj za sebične strankarske interese.

Pri tem vemo, da mnogo zgolj za to sklicanih ljudi ni bilo za tako mešetarjenje in niso odobravalni teh intrig nekmečkih in negospodarskih menežerjev, ki so končno tudi v lastnih vrstah uspeli le s perfidnim argumentom, da more le kmet zastopati kmečko-gospodarske interese. Da jim je pri tem šlo le za ozke strankarske interese, je razvidno iz dejstva, da so isti ljudje vsa dolga leta molčali, ko je v edini kmečki ustanovi zastopal naše kmete tudi le nekmet — duhovnik; zlasti pa še, da so v sedanjih volilni borbi sami potem popolnoma pozabili na kmeta in s svoje strani poslali kot govornike med kmete le učene profesorje in druge intelektualce.

V tej luči je treba še vsebolj ceniti in priznati zrelost Slovenske kmečke zveze, da se je kljub poznani resničnosti ozadja za neodgovorno kršenje svoječasne dogovora in zlasti kljub izizvalnemu izpadanju proti njej in njenim kandidatom s strani poznanih menežerjev tudi v listu in javnosti v korist narodne in kmečke skupnosti ognila ozkim strankarskim pogledom in šla mimo vsega tega na delo za Skupnost južnokoroških kmetov. Uspeh ni izostal, lahko pa bi bil brez zgornj pokazanega mešetarjenja še mnogo boljši.

Ob robu naj bo še povedano, da so le-ti ozki menežerji v propagandi in celo v svojem listu »Tedniku« smatrali tudi za potrebno izpasti proti našemu malemu kmetu in delavcu. Zato se naj ne čudijo, da je zlasti v naših krajih ponekod močno pridobila kmečko-delavska skupnost socialističnega »Arbeitsbauernbunda«. Da se je le-ta kot splošna avstrijska stranka upala na Koroškem prvič v zgodovini avstrijskih vladnih strank sploh postaviti na kandidatne liste na izglednih mestih tudi zavedne naše ljudi in jih kot take predstaviti svojim volivcem, je treba ugotoviti s priznanjem in zadovoljstvom. Zelimo le, da bi jim stranka tudi kot

Izvenblokovske države se uveljavljajo v OZN:

Važni sklepi za zagotovitev svetovnega miru

Uporaba jedrskega orožja obsojena kot zločin človeštvu

Nova pogajanja predstavnikov Amerike, Anglije in Sovjetske zveze v Ženevi za dosego sporazuma o ukinitvi atomskih poskusov niso prišla slučajno ali samo na pobudo enega izmed obeh blokov. Ta pogajanja so se v resnici začela na pritisk široke mednarodne javnosti, katere odločna zahteva po ohranitvi svetovnega miru je prišla do izraza zlasti na zasedanju Generalne skupščine OZN, kjer sta bili v zadnjem času po zaslugi izvenblokovskih držav sprejeti dve pomembni resoluciji. Čeprav so se predstavniki zahodnih sil izrekli proti tem resolucijam ali pa se vzdržali glasovanja in je vzhodni blok glasoval za te sklepe več ali manj iz taktičnih nagibov, sta bili resoluciji sprejeti z veliko večino, posebno z glasovi fistih držav, ki odklanjajo razdelitev sveta na bloke in se zavzemajo za politiko aktivne koeksistence, za mirno sožitje in enakopravno sodelovanje med državami.

Ena izmed resolucij se nanaša na Afriko, katere je bila razglašena za brezalomsko področje. Da se je proti tej resoluciji izrekla Francija, je precej razumljivo, saj izvajajo svoje atomske poskuse prav na afriški celini. Toda glasovanja so se vzdržale tudi ostale zahodne sile, ki so svoje zadržanje utemeljevale z malo prepričljivim izgovorom, da »se resolucija nanaša

samo na del sveta in je zato nepopolna«. Neiskrenost tega argumenta izhaja iz dejstva, da je Zahod glasoval tudi proti drugi resoluciji, čeprav je bila z njo uporaba jedrskega orožja razglašena za »zločin proti človeštvu in svetovni civilizaciji«. Pri tej resoluciji je Zahod skušal obdržati odprta vrata za nove atomske poskuse in je zahteval, naj bi uporabo jedrskega orož-

ja prepovedali le za primer, če bi ga uporabljali »v nasprotju z ustanovno listino Združenih narodov«.

Kljub tem manevrom, s katerimi so se zahodne sile pred svetovno javnostjo postavile v zelo slabo luč, sta bili obe resoluciji sprejeti z veliko večino, s katero so miroljubne države izpričale svojo iskreno privrženost stvari svetovnega miru. Na račun Zahoda pa je bilo ugotovljeno, da je s svojim zadržanjem v zvezi z resolucijama o atomskem orožju dovolj jasno pokazal, da mu v resnici ni do prepovedi tega za ves človeški rod tako nevarnega orožja.

Izvenblokovske države pa niso odigrale važne vloge le pri razpravi o atomskih poskusih in jedrskem orožju, marveč vlagajo vse svoje sile tudi za to, da bi čim prej prišlo do pogajanj o razorožitvi, katere je bila v Združenih narodih ponovno razglašena za najvažnejši mednarodni problem današnjega sveta. K temu vprašanju je zavzel zelo odločno stališče tudi predsednik Jugoslavije, ki je dejal, da poteka razprava o razorožitvi sredi atomskih poskusnih eksplozij in blaznevalne tekme, kakršne zgodovina ne pozna. Omenil je resolucijo proti atomskemu orožju in dejal, da so le-te izraz splošne upravičene zaskrbljenosti vsega človeškega rodu in verno izražajo protiatomsko in protivojno razpoloženje, ki vlada na svetu. Zato je treba upati, da bo ta manifestacija najširših čustev na svetu pomagala tudi fistim, ki so za današnji položaj najbolj odgovorni, spoznati, da je tudi njihova odgovornost v takojšnji opustitvi oboroževalnega tekmovanja in v tem, da nemudoma uresničijo splošno in popolno razorožitev. Kajti narodi — je poudaril — ne ocenjujejo politike velesil po njihovih načrtih o razorožitvi, ampak čedalje bolj po njihovih konkretnih dejanjih.

Nacisti vedno bolj predrzni

Varnostnim oblastem še ni uspelo, da bi izsledili zločince, ki so oskrunili židovsko pokopališče v Innsbrucku, ko se je že spet razširila vest o novem nacističnem izzivanju na Dunaju. Neznani storilci so v nočnih urah oddali več strelov na poslopje parlamenta in razbili nekaj šip.

Vedno bolj postaja jasno, da pri atentatih ne gre za vandalizem kakih posameznikov, marveč za široko zasnovano in dobro organizirano akcijo protidržavnih elementov. Zelo značilno povezavo nakazuje pred parlamentom na Dunaju najdeni lepak z grozilno napovedjo, da »se bodo nemška dijaška društva (Burschenschaften) še naprej borila«, posebno še, ko je policija ugotovila zveze med enim takih družtev ter dinamiškimi atentati na Južnem Tirolskem. Torej vse kaže, da so v ozadju vedno eni in isti krogi, pa naj gre potem za izzivanja v Avstriji ali za dinamiške atentate na Južnem Tirolskem; prav tako pa je treba v to vrsto prištevati tudi izpade proti koroškim Slovincem. Povezava med vsemi temi akcijami je preveč očitna.

Koroški Slovenci smo ob razstrelitvi partizanskega spomenika v Velikovcu in ob vseh drugih atentatih na naše ustanove dovolj resno opozorili na posledice, če oblasti ne bodo z vso odločnostjo poskrbele za izsleditev in kaznovanje krivcev. Da se atentatorji danes niti pred parlamentom ne ustavijo več, je le dokaz, da na pristojnih mestih doslej niso dovolj resno jemali nevarnost, ki grozi Avstriji s strani

Južna Tirolska pred Združenimi narodi:

Pogajanja med Avstrijo in Italijo

najboljša pot do rešitve južnotirolskega problema

Po večdnevni razpravi v posebnem političnem odboru Generalne skupščine OZN je bila soglasno sprejeta resolucija, ki jo je nato odobrila tudi Generalna skupščina. Ta resolucija pravi, da Generalna skupščina ob sklicevanju na lansko resolucijo o Južni Tirolski z zadovoljstvom ugotavlja, da se med prizadetimi vodijo pogajanja. Ker je ostal spor do sedaj nerešen, se Avstrija in Italija pozivata na nadaljnje napore, da v medsebojnih pogajanjih dosežeta mimim potom zadovoljivo rešitev.

V razpravi v političnem odboru je govorilo nad 30 predstavnikov, med njimi tudi zastopnik Jugoslavije, ki je poudaril, da si je jugoslovanska delegacija že na prejšnjem zasedanju prizadevala prispevati k pametni poravnavi spora med Italijo in Avstrijo. Tedaj je predlagala neposredna pogajanja, kar je določala tudi sprejeta resolucija Generalne skupščine.

Vsaka ureditev problema narodnostnih manjšin — je dejal jugoslovanski zastopnik Miša Pavičević — mora zagotavljati popolne demokratične pravice, enakopravnost in svoboden razvoj nacionalnih značilnosti vsake manjšine. Najbolj smotrna je tista pot, po kateri postanejo nacionalne manjšine činitelj, ki prispeva k zblizjevanju narodov in zboljšanju dobrih sosedstvenih odnosov. Vsaka druga politika, ki ne spoštuje pravic nacionalnih manjšin ali ki bi težila za denacionalizacijo, ne samo onemogoča konstruktivno in pravično rešitev, ampak je lahko v škodo zainteresiranim državam in svetovnemu miru sploh. Pavičević je izjavil, da se zdi Jugoslaviji, ki ima pred očmi ta načela, zakonito in moralno, da se o položaju manjšine in jamstvih za njene pravice sporazumevajo v okviru dvostranskih odnosov. V skladu s temi načeli si je Jugoslavija vedno prizadevala, da bi podobne probleme uredila z dvostranskimi pogajanjmi.

Zunanji minister Kreisky je po sprejetju južnotirolske resolucije v Združenih narodih izrazil zadovoljstvo, ker je svetovni forum priznal, da vprašanje Južne Tirolske še ni rešeno. Napovedal je tudi, da bo Avstrija v najkrajšem času povabila Italijo na nova dvostranska pogajanja.

Jugoslavija proslavila svoj veliki praznik

Dan republike — največji praznik nove socialistične Jugoslavije, so jugoslovanski narodi tudi letos obhajali v zavesti novih uspehov pri izgradnji svoje domovine. Za ta dan je bilo izročeni svojemu namenu več novih industrijskih in drugih objektov, ki bodo v bodoče sodelovali pri proizvodnji raznih dobrin, sodelovali pri večanju narodnega dohodka in dviganju življenjske ravni delovnih ljudi Jugoslavije.

Po vsej državi so bile za Dan republike velike proslave, na katerih so se spominjali zgodovinskih dogodkov pred 18 leti, ko so bili na drugem zasedanju AVNOJ položeni

mandatarjem dala možnost in dovoljenje, da se na svojih položajih kot zavedni ljudje zavzemajo tudi za narodnostne koristi našega kmečkega človeka, v kolikor tudi take spadajo v delokrog kmečkih zastopstev. To bi bil brez dvoma prelom v dosedanjih diskriminacijski politiki velikih avstrijskih strank proti koroškim Slovincem in velik korak naprej na poti k dejanski enakopravnosti našega delovnega človeka.

temelji današnje Jugoslavije, v kateri je središče vsega dogajanja — človek: človek-proizvajalec in človek-upravitelj. O vlogi tega človeka je bilo prav v dne, ko so se jugoslovanski narodi pripravljali za svoj praznik, govora tudi na III. plenumu Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, kjer so vsestransko osvetlili aktualna vprašanja idejno-politične organizacijske izgradnje ZKJ ter obravnavali tudi razne mednarodne probleme.

Za praznik republike so predsednik Tito in drugi voditelji Jugoslavije prejeli številne čestitke državnih poglavarjev iz vseh delov sveta, kakor tudi čestitke delovnih kolektivov in posameznikov iz cele države. Kot običajno pri takih priložnostih so bila tudi za letošnji Dan republike podeljena zaslužnim državljanom visoka odlikovanja, Zvezni izvršni svet pa je izdal odlok o pomilostitvi večjega števila obsojencev.

Diplomatska predstavništva Jugoslavije so za Dan republike priredila slavnostne sprejeme, ki so se jih udeležili visoki predstavniki posameznih držav.

Neonacizem v Avstriji

O nacistični odnosno neonacistični nevarnosti je danes spet mnogo govora in treba je ugotoviti žalostno dejstvo, da v naši državi o taki nevarnosti ni le govora, marveč taka nevarnost v Avstriji resnično obstaja. Občutimo jo dan za dnem, pojavlja se v najrazličnejših oblikah in postaja vedno večja, ker njenega pomena ne znajo ali pa nočejo pravilno oceniti na tistih mestih, ki so pristojna, da skrbijo za red in mir v državi.

Zelo lepo zvenijo besede notranjega ministra, ki je v tej zvezi že večkrat dejal, da varnostne oblasti budno spremljajo vsak pojav neonacizma, da pa tega problema ne gre dramaturgizirati, marveč je treba ljudi prevzgojati in vzgajati za demokrate in poštene Avstrijce. Toda vse to so le besede, ki so — o tem smo prepričani — gotovo dobro misljene. Nekaj posevsem drugega pa so dejstva, ki nam v zadnjem času vedno bolj pogosto kažejo, da prevzgoja v službi demokracije pri gotovih ljudeh ne kaže nobenih uspehov. In tukaj je zelo nevarno, če zapiramo oči pred temi dejstvi; zelo nevarno je, če se varnostne oblasti sklicujejo na demokracijo, kadar protidemokratski elementi prav to demokracijo zlorabljajo za svoje protidržavno rovarjenje.

Zunanji minister Kreisky res ni bil v zavidljivem položaju, ko je njegov italijanski kolega pred svetovnim forumom izrekel obtožbo, da Avstrija vodi in plačuje atentatorsko delovanje na Južnem Tirolskem. Gotovo je bila ta obtožba pretirana, ker Avstrija kot država odnosno njena vlada ni povezana s temi atentati, marveč se je nasprotno od njih odločno distancirala. Toda dejstvo je in ostane, da so avstrijske oblasti prav v dneh južnotirolske razprave v Združenih narodih same odkrile zvezo med posameznimi avstrijskimi državljani ter atentati na Južnem Tirolskem. Torej vsekakor pade na našo državo senca, ki se je ne more kar tako otresti.

Morda bo kdo ugovarjal, da država in njena oblast ne more odgovarjati za delovanje posameznih državljanov. Res je, vsak posamezni državljan uživa določene pravice in svobode in bi bilo pri kraju z demokracijo, če enkrat ne bi bilo več tako. Vendar ta stvar ni tako enostavna. V konkretnem primeru namreč ne gre za pravico svobodnega udejstvovanja posameznih državljanov, tukaj gre za organizirano delo, ki je na eni strani naperjeno proti interesom Avstrije, ker slabi zlasti njeno varnost in v upašanju južne Tirolske, na drugi strani — kot se je izkazalo pri policijski preiskavi — pa je najtesneje povezano z neonacističnim udejstvovanjem, ki je prav tako prepovedano in kaznivo tako po avstrijskih zakonih kakor tudi po določenih državne pogodbe.

Obtožbe, ki jih je izrekel italijanski zunanji minister v OZN na račun Avstrije, torej le niso povsem izmišljene, čeprav se tudi Italija sama, kar tiče manjšinske vprašanja, nikakor ne more ponašati z vzorno pravičnostjo, da omenimo le njen odnos do slovenske narodnostne skupine v Italiji. Vsaj posredne krivde pa se naša država ne more otresti, krivde namreč, da sploh dopušča, da se v njenih mejah lahko razvija dejavnost, ki se prej ali slej izkaže kot odkrito neonacistično udejstvovanje.

Nevarnost neonacizma pa ne prihaja očitno do izraza samo v zvezi z dinamičnimi atentati na Južnem Tirolskem, pojavlja se tudi v Avstriji sami, na Dunaju, na Štajerskem, v Innsbrucku in v raznih drugih krajih naše države, v posebni obliki pa še pri nas na Koroškem. Ne gre za neonacistično delovanje samo takrat, kadar govori dinamit — bodisi na Južnem Tirolskem ali Južnem Koroškem; ne gre za neonacistični vandalizem le v primeru oskrumbe židovskega pokopališča v Innsbrucku ali partizanskih grobišč na Koroškem. Ta nevarnost sega mnogo dalje, mnogo globlje. Strup neonacistične miselnosti se je razširil že tako daleč, da pride danes že do odkritih groženj in dejanskih izpadov, če se katero sodišče drzne klicati koga na zagovor za njegove zločine ali sodelovanje pri zločinih v času nacizma.

Posebno vlogo pri oživiljanju in širjenju neonacistične miselnosti pa igra nedvomno tisk. Svoboda tiska je sicer ena izmed temeljnih pravic, ki jih demokratična država nudi in jamči svojim državljanom. Vendar tudi ta pravica ni neomejena, zlasti ne takrat, kadar jo neodgovorni elementi zlorabljajo za svoje temne namene, naperjene proti državi in proti demokraciji. Kdor danes v besedi ali dejanju poveljuje zločine nacizma in blati protifašistični boj evropskih narodov kot »morilsko divjanje banditskih tolp«, tisti se javno priznava k nacistični ideologiji in nima nobene pravice, zahtevati zase pridobitve demokratičnega reda, ki ga je nacizem utopil v morju solza in krvi. milijonov nedolžnih žrtev širom Evrope. Takih zagovornikov nacizma in njegovih dejanj tudi v naši državi ne manjka in gredo — verjetno zaradi svoje lastne slabe vesti — celo tako daleč, da objavljajo javne ustanove, ker bočejo le-te s prikazovanjem dokumentov o nacističnih grozodejstvih javnost in predvsem mlado generacijo opozarjati na pogubne po-

Volitve v kmetijsko zbornico v številkah

Deželna volilna komisija je včeraj razglasila izid zadnjih kmečkoborskih volitev z dne 19. novembra. Od 38.002 volilnih upravičencev se je volitev udeležilo 31.182 ali 82,05 %. Veljavni glasov je bilo za občni zbor kmetijske zbornice oddanih 29.068 in sicer za (v oklepaju število doseženih mandatov):

Skupnost južnokoroških kmetov (SKJ)	Arbeitsbauernbund (ABB)	Kärntner Bauernbund (KBB)	Freiheitliche Bauernschaft (FB)
1.821 (1)	5.656 (5)	15.602 (13)	5.989 (5)

Pri volitvah odborov okrajnih kmečkih zbornic so se glasovi razdelili:

	SKJ	ABB	KBB	FB
Šmohor	30	424	612	342
Beljak	369	1.314	1.842	1.035
Celovec	441	883	2.296	436
Velikovec	817	896	2.090	368

Po ostalih okrajih je Skupnost južnokoroških kmetov dosegla 135 glasov, od tega v okraju Wolfsberg 45, Spittal 33, Št. Vid 28, Feldkirchen 20, Kötschach 5 in Winklern 4.

Po občinah so se glasovi za občni zbor kmetijske zbornice razdelili:

Občina	SJK	ABB	KBB	FB
Okraj Šmohor:				
Blače	1	10	72	8
Brdo	11	97	98	17
Dropolje	1	11	58	23
Mičiče	1	23	33	63
Radnja vas	2	26	17	36
Šmohor	4	62	86	55
Šteben na Zilji	10	111	107	11

Okraj Beljak:

Bekštanj	107	76	169	22
Bisrica na Zilji	9	38	69	3
Kostanje	9	49	48	53
Ledince	39	51	60	27
Lipa	10	43	48	31
Loga vas	40	23	38	37
Marija na Zilji	9	55	96	22
Paternion	1	66	119	65
Podkloster	12	77	113	16
Rožek	11	17	32	13
Straja vas	21	55	68	12
Št. Jakob v Rožu	105	89	97	23
Vernberk	9	90	62	46
Vrba	1	6	35	8
Weissenstein	1	50	43	57

Okraj Celovec:

Bilčovs	71	43	122	12
Bisriva v Rožu	33	29	54	4
Borovlje	12	51	71	15
Celovec	3	43	227	44
Hodiše	29	24	79	3
Kotmara vas	43	45	72	8
Medborovnica	19	34	47	7
Otok	4	13	35	2
Pokrče	1	25	98	49
Radiše	29	32	15	18
Sele	53	15	18	—
Slovenji Plajberk	33	20	27	3
Svelna vas	23	32	31	5
Št. Tomaž	6	21	98	10
Škofiče	44	84	90	—
Šmarjeta v Rožu	31	36	79	7
Žihpolje	1	19	80	14
Žrelec	6	44	102	34

Okraj Velikovec:

Bela	93	24	65	5
Bisrica pri Pliberku	111	60	54	17
Blato	130	59	76	8
Djekše	3	41	95	26
Dobrla vas	65	90	290	19
Galicija	31	38	85	23
Globasnica	114	6	88	16
Grebinj	7	48	206	48
Libuče	35	55	42	3
Ruda	9	60	88	25
Suha	26	47	113	19
Št. Peter na Vašinjah	9	58	79	22
Škocijan	107	51	205	16
Važenberk	10	58	175	47
Velikovec	7	11	79	18
Vovbre	11	29	133	12
Železna Kapla	2	8	8	1
Žitara vas	61	128	120	6

sledice, do katerih je v bližnji preteklosti privedel do skrajnosti pretirani nacionalizem.

Labko bi našli še razne druge pojave neonacistične nevarnosti, lahko bi navajali imena organizacij in listov, ki prikrito ali kar očitno širijo ideje, o katerih ne more biti dvoma, da so v najtesnejšem sorodstvu z nacistično ideologijo. Pa tega ni treba, saj je vse to dobro znano tudi pristojnim oblastem. Le eno je treba ugotoviti: pri takih krogih ne zadostuje, da bi jih formalistično ocenjevali po njihovih društvenih pravilih, ocenjevati jih je treba po njihovem delovanju, strogo in z vsa odločnostjo, ker le v tem je jamstvo, da bo neonacistična nevarnost zatrta pravočasno in se bo naša država ubranila še večje izgube ugleda v svetu.

Neonacistične nevarnosti res ni treba dramaturgizirati, kajti ljudstvo, ki je na lastni koži občutilo krvave sadove nacizma, je dovolj zrelo, da bo znalo braniti s krvjo in ogromnimi žrtvami priborjeno svobodo. Usodno pa lahko postane podcenjevanje te nevarnosti, ker nacizmu odnosno neonacizmu predani elementi vsako popustljivost razumejo kot slabost, ki jo zlorabijo za novo rovarjenje proti domovini in njeni demokratični ureditvi. Potrebna je torej skrajna budnost, toda ne le budnost v besedah, marveč v prvi vrsti taka budnost, ki se odraža v odločnih dejanjih proti slehernemu pojavu tiste miselnosti, katere predstavniki so demokracijo in človeško dostojanstvo že enkrat pogazili s krutim nasiljem!

ZENEVA. — Po pidesetdnevni prekinitvi so se v Zenevi spet začela pogajanja med Ameriko, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo o ustavitvi jedrskih poskusov. Tako na Vzhodu kot tudi na Zahodu vlada v tej zvezi precejšen optimizem in poudarjajo, da je le malo spornih problemov, ki bi lahko preprečili sporazum. Gotovo je na nova pogajanja vplivalo tudi dejstvo, da je Generalna skupščina OZN z veliko večino sprejela resolucijo o prepovedi vsake uporabe atomskega orožja.

BONN. — Zahodnonemški zunanji minister Schröder je v poročilu poslancem križansko-demokratske stranke izrazil mnenje, da bo prišlo do pogajanj med Vzhodom in Zahodom o berlinskem problemu v začetku prihodnjega leta. To mnenje je izrazil na podlagi nedavnih razgovorov med zahodnonemškim kanclerjem Adenauerjem in ameriškim predsednikom Kennedym.

TUNIS. — Z današnjim dnem bo začela delovati alžirska časopisna agencija „Algeria Presse Service“ kot prva časopisna agencija in prva javna služba začasne alžirske vlade. Alžirska agencija bo izdajala dnevni bilten o informacijah vojne, politične, ekonomske, družbene in diplomatske narave. Poleg tega bo objavljala komentarje o mednarodnih in drugih problemih, ki se nanašajo na Alžirijo.

KAIRO. — Na prvem zasedanju pripravljalega komiteja za nacionalni kongres ljudskih sil je imel predsednik Združene arabske republike Naser govor, v katerem je poudaril izkušnje revolucionarnega boja in razvoja ZAR ter opozoril na etape politične, socialne in kulturne revolucije v državi. Na

PO ŠIRNEM SVETU

koncu svojega govora je Naser dejal, da je Združena arabska republika že krenila po poti socializma, ki vodi k popolni socialni pravičnosti.

ELIZABETHVILLE. — Odpadniški predsednik Katanga Čombe je na nekem mitingu pozval prebivalce Katanga, naj se pripravijo za boj proti silam Združenih narodov, na boj, v katerem naj spremena v fronto vsako ulico, vsak vrt, vsako cesto in vsako vas. „V tem boju naj se vsak, ki ne bo imel puške, bori s puščicami, kopjem ali z nožem.“

NEW YORK. — Po pisanju „New York Herald Tribune“ je vodstvo demokratske stranke v državi New York pripravljeno, da na volitvah, ki bodo prihodnje leto, kandidira za guvernerja te države sedanega ameriškega zunanjega ministra Deana Ruskua. Zdaj je guverner države New York Nelson Rockefeller, ki ga pogosto omenjajo kot kandidata republikanske stranke za predsedniške volitve leta 1964.

BIHAC. — Na čast dneva republike so na dan 19. letnice prvega zasedanja AVNOJ v Bihaču svečano odprli novo moderno bolnišnico s 360 posteljami. Bolnišnica ima poleg drugega tri operacijske dvorane, laboratorije in lekarno.

BAGDAD. — Po triletnem zaporu so izpustili na svobodo nekdanjega podpredsednika iraške vlade polkovnika Abdula Salama Arefa, ki je imel vodilno vlogo v iraški revoluciji julija 1958 in je bil aretiran pod obtožbo izdajstva.

BEOGRAD. — Po sklepu izvršnega komiteja Centralnega komiteja ZKJ v Beogradu zasedal tretji planov Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je obravnaval aktualna vprašanja nadaljnje idejno-politične in organizacijske izgradnje ZKJ.

MOSKVA. — Po razgovoru med predsednikom sovjetske vlade Hruščevom ter predsednikom Finske Kekkonenom je bilo objavljeno uradno sporočilo, iz katerega je razvidno, da je Sovjetska zveza znova umaknila svoj predlog o finko-sovjetskih vojaških posvetovanjih, kakršna je prvotno smatrala za nujno potrebna spriče nevarnosti zahodnonemškega napada.

STUTTIGART. — Na proslavi državnega praznika, ki ga je v Stuttgartu pridelil jugoslovanski generalni konzul, je prišlo do grobega napada ustaških emigrantov na jugoslovanske državljane, pri katerem sta bila ranjena dva predstavnika generalnega konzulata. Čeprav je bila nemška policija že dan po prej obveščena o pripravah za ta napad, ni podvzela ničesar, da bi zagotovila miren potek v redu prijavljene proslave ter zaščitila udeležence privedive pred izzivanji in dejanskimi napadi emigrantov.

DUNAJ. — Dunajsko sodišče je oprostil Josefa Höblingerja, ki je bil obtožen, da je sodeloval pri likvidaciji židovskih prisilnih delavcev. Oprostilna razsodba je v javnosti izzvala nerazumevanje in ogorčenje, dunajski „Neues Österreich“ pa je v svojem komentarju zapisal, da je prav v sedanjem času, ko mnogi nacisti spet dvigajo glave, največja nevarnost, če ne kaznujejo ugotovljenih nacističnih zločinov.

KAIRO. — V Združeni arabski republiki so odkrili volunsko organizacijo, ki je sodelovala v službi Francije. Ena izmed nalog te organizacije je bila, umoriti predsednika ZAR Naserja. V zvezi z odkritjem volunske organizacije je bilo aretiranih več članov francoske misije, ki je skrbelo za likvidacijo francoskega premoženja v Egiptu.

GRAZ. — Prihodnjo sredo se bo v Grazu začel proces proti skupini ljudi, ki so obtoženi, da so sodelovali pri dobavljanju razstreliva za dinamične atentate na Južnem Tirolskem.

Prodoren uspeh mariborske Opere v Celovcu

V pesmi izpričuje naše ljudstvo svojo nezlomljivo življenjsko silo

V navzočnosti deželnega glavarja Wedeniga, vodje kulturnega oddelka deželne vlade Rudana, celovškega župana Ausserwinklerja, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Trampuža ter številnih drugih predstavnikov se je v soboto zvečer v napolnjeni dvorani celovškega Mestnega gledališča začelo letošnje gostovanje mariborske Opere v Celovcu, ko je bila na sporedu uprizoritev Dvorakove »Rusalk«. Deželnega glavarja Wedeniga, generalnega konzula Trampuža, celovškega podžupana Seidlinga in mnoge druge osebnosti pa je bilo videti tudi v nedeljo popoldne, ko so se občinstvo najprej predstavili združeni pevski zbori SPZ, nato pa je ansambel mariborske Opere uprizoril Poličevoga »Desetega brata«. Obakrat napolnjeno gledališče in udeležba številnih oficijelnih predstavnikov, v tem se je odražal pomen, ki ga javnost in uradna mesta pripisujejo kulturni izmenjavi med sosednjima deželama.

Kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo, ki smo ji prve temelje položili koroški Slovenci potom naše osrednje kulturno-prosvetne organizacije — Slovenske prosvetne zveze, spada danes med ustaljene oblike sodelovanja med obema deželama. V tem okviru tudi mariborska Opera tokrat ni bila prvič v Celovcu; spoznali smo jo že ob gostovanju leta 1955 in se zato tembolj veselili ansambla, ki nas je že pred leti očaral s svojo visoko kvaliteto. In lahko rečemo, da so se Mariborčani tudi ob tej priložnosti odlikovali po svoji izredno visoki umetniški ravni, za katero so bili deležni splošnega priznanja navdušene publike, pa tudi pohvalnih ocen v koroškem tisku.

Dvorakova „Rusalka“

Je v teku nekaj let že drugič našla pot na oder celovškega Mestnega gledališča, pa je vendar pri večini gledalcev vzbudila zanimanje, kot bi jo prvič gledali. Le nekateri so delali primerjave z »Rusalko« v iz-

vedbi ljubljanske Opere leta 1953, medtem ko je eden izmed kulturnih kritikov pomotoma zapisal, da je bila to sploh krstna predstava »Rusalk« za Koroško. Sicer pa je češki skladatelj Antonín Dvořák kot operni avtor v Avstriji res skoraj popolnoma neznan, celovška publika pa ga je spoznala šele potom gostovanj iz Slovenije.

Se večja »novost« za Celovec pa je bil

Poličev „Deseti brat“

ki je bil tokrat prvič uprizorjen ne le na Koroškem, marveč sploh v Avstriji. Kljub temu pa lahko rečemo, da ga je pretežna večina nedeljske publike sprejela kot slabe znanca, saj je Jurčičev roman o desetem bratu znan in priljubljen po vseh naših družinah. Preveden pa je tudi v nemščino, zato ugotovitev v »Volkszeitung«,

češ da bi bilo za boljše razumevanje opere treba poznati vsebino dela, ne govori ravno o široki razgledanosti, posebno ko gre za literaturo naroda-soseda. Malo manj samoljubja in nekoliko več zanimanja za stvaritve drugih, potem se kaj takega ne bi moglo zgoditi. —

Če hočemo povedati nekaj besed o uprizoritvah samih, potem je treba kar uvodo-

PROGRAM

koncertov javniške godbe na Reki in na Bistrici v Rožu

1. Simoniti: **Potrkan ples**
2. G. Učakar: **Vesela dežela** — venček slovenskih narodnih
3. B. Smešana: **Prodana nevesta** — potpuri
4. G. Učakar: **Mladi Dalmatincec** — venček dalmatinskih narodnih (Odmor)
5. L. v. Beethoven: **Egmont** — uvertura
6. Bučar: **Na Trški gori** — venček slovenskih narodnih
6. Fr. v. Suppe: **Slavnostna** — uvertura
8. J. Gotovac: **Kolo iz opere „Ero“**

Godba DPD „Svoboda France Mencinger“ Javornik - Koroška Bela

KONCERT

v soboto, dne 2. decembra ob 8. uri zvečer na REKI pri Št. Jakobu v Rožu, gostilna Antonič

v nedeljo, dne 3. decembra ob 1/23. uri na BISTRICI v Rožu gostilna Bärenwirt
Sodeluje 45 godbenikov — Dirigent: Julij Sorgo

Celovski komorni orkester

vabi na svoj drugi letošnji koncert

Svoj drugi letošnji koncert bo imel celovski komorni orkester v ponedeljek, 4. decembra ob 20. uri v veliki dvorani Doma glasbe. Koncert bo posvečen 170-letnici smrti W. A. Mozarta in bo obsegal štiri kompozicije tega mojstra. Vodstvo bo spet v rokah Norberta Artnerja, kot solisti pa bodo nastopili Waltraud Brandner (klavir), Werner Tripp (flavta), Hubert Jelinek (harfa) in Nikolaus Fheodoroff (orgle); poleg tega bo sodeloval še celovski madrigalni zbor.

Isti koncert bo v ponedeljek ob 10.30 uri prirejen za celovško srednješolsko mladino v okviru »Gledališča mladine«. Obiskovalci koncertov celovškega komornega orkestra imajo možnost, da za ostale tri koncerte letošnje sezone dobijo abonma po običajnih ugodnostih.

JANKO PLETERSKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

To so okraji Velikovec, Pliberk, Dobrla vas, Železna Kapla, Borovlje in Rožek. Štetje 1951 je za teh 6 sodnih okrajev ugotovilo, da imajo okroglo naslednje odstotke prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom (vsi enojezični ali dvojezični prebivalci s slovenskim občevalnim jezikom):

Velikovec	29 %	Velikovec	10 %
Pliberk	69 %	Pliberk	52 %
Dobrla vas	63 %	Dobrla vas	28 %
Železna Kapla	52 %	Železna Kapla	44 %
Borovlje	44,5 %	Borovlje	33 %
Rožek	41,5 %	Rožek	20 %

Kdor se še ni dodobra seznanil z avstrijskimi metodami, ta bi na svoje presenečenje moral ugotoviti, da je delež prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom v vseh teh šestih sodnih okrajih daleč nad tisto spodnjo mejo 20 %, ki naj bi postala usodna za upoštevanje jezika slovenske manjšine na sodiščih. Jasno je torej, da avstrijska vlada pri sestavljanju svojega načrta ni mogla upoštevati tega števila prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom.

Poglejmo, kakšna bi bila slika, če bi domnevali, da je avstrijska vlada

uporabila metodo Avstrijskega centralnega statističnega urada, ki smo jo omenili zgoraj in ki manjšini odšteje vse tiste ljudi, ki so kot svoj občevalni jezik navedli slovenščino na drugem mestu za nemščino. Odstotek tako reduciranega slovenskega prebivalstva bi bil naslednji:

Velikovec	10 %
Pliberk	52 %
Dobrla vas	28 %
Železna Kapla	44 %
Borovlje	33 %
Rožek	20 %

Zopet bi bil naš nepoučeni bralec v zadregi, ko bi gledal te številke, saj bi po njih morala avstrijska vlada priznati dvojezičnost vsaj petim sodnim okrajem na Koroškem. Očitno je torej, da so sestavljavci zakonskega osnutka imeli v predalu popolnoma drugačen in Slovencem še bolj radikalno neugoden način računanja odstotka manjšine. Kakšen način računanja pa bi lahko bil še bolj neugoden? Pač tisti, ki so ga zahtevali že omenjene nemške nacionalistične organizacije preko svojega izvedenca Walterja Schneefussa, to je: »windisch« je treba osamosvojiti in prišteti k nemščini,

ki za manjšino je treba šteti samo tiste, ki so prijavili »slovenski« bosisi kot edini občevalni jezik ali pa na prvem mestu. Poglejmo:

Velikovec	3 %
Pliberk	22 %
Dobrla vas	11 %
Železna Kapla	31 %
Borovlje	20 %
Rožek	16 %

Edino po tem zadnjem kriteriju, ki za celo Koroško priznava samo še 13.712 Slovencev, je bilo torej mogoče, da je za dvojezičnost na sodiščih prišlo v poštev samo še troje sodnih okrajev od devetih. Avstrijski vladni zakonski načrt se je torej, v praktični izvedbi člena 7 naslonil na najbolj ekstremistično metodo statističnega reduciranja slovenske manjšine, metodo, ki je popolnoma samovoljna, neznanstvena in izključno naslonjena na prikrievanje resničnega etničnega značaja večine prebivalstva na Južnem Koroškem. Dejstvo je, da tudi novi zakon o jeziku na sodiščih, ki je bil sprejet 19. marca 1959, zopet uzakonil, da je slovenščina dovoljena na sodiščih samo v teh treh sodnih okrajih. Z drugimi besedami, Avstrija je kljub protestom in opozorilom slovenske manjšine ponovno dejansko sprejela kriterije skrajnih nemških nacionalistov in jih prikazala kot izpolnjevanje 7. člena.

Takšni so kriteriji, ki bi naj tvo-

ri bili teritorialno osnovo za izvajanje celotnega sistema manjšinske zaščite po državni pogodbi. Formalno se stvar prikazuje kot provizorij do tako imenovanega ugotavljanja manjšine. Jasno pa je, da nič ni bolj trajnega kot provizorij in da zakonodajalci računajo, da tudi sistem ugotavljanja manjšine ne bo manjšine postavil v boljši položaj. V tem nas utrjuje novica, ki jo je 8. julija 1960 objavil del avstrijskega časopisa, da je avstrijsko pravosodno ministrstvo izdelalo zakonski načrt, po katerem bi ugotavljanje manjšine izvedli v obliki političnega referenduma. Izmed možnih oblik ugotavljanja manjšine je ta oblika tista, ki so jo ekstremni nemški nacionalisti ves čas zahtevali in ki je za manjšino najneugodnejša.

VIII.

Pojasnevalne pripombe avstrijske vlade k državnim pogodbam pravijo glede odstavka 2 člena 7, da ustvarja za manjšino večje pravice, kot pa jih je imela po dotedanjem pravu (Čl. 68 st.-germanske pogodbe). Iz te razlage je treba fiksirati predvsem dva momenta: a) avstrijska vlada je v trenutku ratifikacije državne pogodbe zamolčala zakonsko uredbo iz leta 1945 o dvojezičnih šolah in je ni navedla kot veljavno pravo, marveč je posegla nazaj na določbe st.-germanske pogodbe, ne

ma ugotoviti, da mariborska Opera tako po tehnični plati kot še posebno po umetniški ravni svojega ansambla vidno presega celovško gledališče. To velja za igralce-pevce, ki sta jih režiserja (pri Rusalki Emil Frelih in pri Desetem bratu Nino Uršič) znala povezati v presenetljivo homogeno celoto od vodilnih do najmanjših vlog; to velja za orkester, ki je pod vodstvom izkušnega dirigenta Jakova Cipčija (kljub zmanjšani zasedbi vsled pomanjkanja prostora v celovškem gledališču) mojstrsko obvladal tudi najtežje pasaže; in to velja za tehnično vodstvo in scenografijo, ki je z zelo skromnimi sredstvi dosegla popolne efekte, medtem ko balet v kratkih vložkih žal ni mogel demonstrirati vsega svojega znanja.

Ob tem govoriti še o posameznih vlogah ni lahko. Pač pa je pri obeh predstavah zaslužno žel največje priznanje odlični basist Miro Gregorin kot povodni mož v Rusalki in kot nosilec naslovne vloge v Desetem bratu. Prav tako sta bila brezhibna Ondina Otta-Klasinc kot Rusalka in Rerl Rudolf kot Krjavelj, medtem ko je imel tenorist Boško Lukeš kot princ v Rusalki začetne težave in je prišel do polne veljave šele kot Kvas v Desetem bratu. Lahko bi naštevati še druge vloge in njih interprete, toda zadoštuje naj skupna ugotovitev: ansambel je v celoti dosegel raven, za katero Celovčani upravičeno zavidajo Mariborčanom!

Nastop naših zborov

Naj za zaključek nanizamo še nekaj besed o nastopu združenih pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze. Seveda to ni bil koncert, pri katerem bi lahko v polni meri prišla do izraza kvaliteta naših pevcev in pevk. Vsekakor pa je bil nastop združenih moških in mešanih zborov lep uvod v nedeljsko kulturno popoldne in hkrati prisrčen pozdrav koroških Slovencev bratom iz Slovenije, ki so nam prinesli dragoceno darilo iz zakladnice slovenske kulture.

Združeni mešani zbori so pod vodstvom Vladimira Prušnika zapeli tri pesmi, »Pohojena travca«, »Nocoj pa oh nocoj« (z občutno zapetim solo vložkom Rozike Bučovnik in Jožeta Pak) ter »Rož, Podjuna, Zila«; združeni moški zbori, ki jih je vodil Folli Harlmann, pa so se predstavili s pesmimi »Tam kjer pisana so polja«, »Molitev« in »Zdravljica«. V skupnem nastopu pa so se vsi pevci in pevke poslovili s pesmijo »V gorenjsko oziram se skalnato stran«.

Bil je to sicer kratek spored, vendar lep po izboru in bogat po vsebini, po kvaliteti izvajanja pa je ponovno pokazal visoko raven našega zborovskega pečja, v katerem koroški Slovenci, s polnim srcem izpovedujemo našo nezlomljivo življenjsko silo.

da bi ta svoj postopek pravno utemeljila; b) dolobča st.-germanske pogodbe je poudarjena kot dotlej veljavni minimum posebne pravice manjšine na področju šolstva, čl. 7 pa pravico razširja preko tega minimuma; najavljena izvedbena zakonodaja v nobenem primeru ne more pravice manjšine zožiti pod ta minimum.

Prvi akt izvajanja odstavka 2 člena 7 je bil odlok zveznega ministrstva za prosveto z dne 1. julija 1957, Zl. 47.600-12/57, s katerim je bila ustanovljena Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu, pozneje na osnovi novega šolskega zakona preimenovana v Državno realno gimnazijo in gimnazijo za Slovence v Celovcu. Ne glede na vse okoliščine nastanka Slovenske gimnazije (istočasna likvidacija pouka slovenščine na vseh ostalih gimnazijah in realkah v Celovcu in Beljaku, fizični napadi na dijake nove slovenske gimnazije), je slovenska gimnazija v Celovcu pozitivna postavka Avstrije v bilanci zakonskega izvajanja člena 7 in s tem tudi pozitivna točka v novem šolskem zakonu, v katerem je končno našla mesto.

Drugi izvedbeni kazenski akt je bil zvezni zakon o manjšinskih šolah za Koroško z dne 19. marca 1959 in na njem temelječi koroški deželni zakon z dne 10. julija 1959.

(Nadaljevanje sledi)

Z balkona

Za predstavo opere »Deseti brat«, ki jo je mariborska Opera posredovala minulo nedeljo popoldne v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo v celovškem Mestnem gledališču, sem si osvojil prostor na balkonu. S sedeža je bilo lahko opazovati dogodke na odru in dojemati vso silno lepoto glasbene umetnosti ansambla, ki si je v Celovcu osvojil priznanje in navdušenje vseh, ki so prisostvovali operi »Rusalka« v soboto zvečer in operi »Deseti brat« v nedeljo. V nedeljo je bila na prireditvi zbrana številna slovenska publika iz mest in podeželja. Brez izjeme, preprosti in izobraženci, ljudje vseh slojev so uživali lepoto, ki so jo sipali umetniki iz Maribora v dvorano. Vse občinstvo je bilo močna homogena enota brez razlike stanu, izobrazbe in položaja. Predpostavimo pa, da je spričevalo splošne izobrazbe našega podežljskega ljudstva, da je sposobno dojemati in uživati tudi visoko kvalitetno umetnost.

Z balkona je bilo mogoče opazovati vso pestro publiko, v dvorani so bili zastopani vsi poklici in stopnje našega ljudstva na Koroškem. Niso prišli vsi, toda zastopane so bile vse plasti iz najrazličnejših naših krajev. Tako na primer: profesorji, učitelji, juristi, zdravniki, arhitekti, duhovniki, inženirji, agronomi, uradniki, novinarji, delavci in namočenci, kmetje in kmetice, trgovci, obrtniki, rokodelci, natakarice, gospodinjke pomočnice, učitelji kmetijske šole, voditeljice gospodinjstev, tečajev, prosvetilni in zadrževalni. Skratka, zbrana je bila publika v zveležih letih z bogatimi življenjskimi izkušnjami, vendar nezagrenjena in s toplim čustvom razumevanja za lepo in plemenito, nadalje ljudje v najboljših letih iz srede najuspešnejše poklicne dejavnosti. Posebno veliko pa je bilo mladine, med temi dijaška, gojenci kmetijske šole in udeležence gospodinjstev tečaja.

Zdržena duhovna moč vseh teh ljudi je granitna sila našega žilavega ljudstva. Zdi se, da lahko z optimizmom gledamo v bodočnost slovenskega ljudstva na Koroškem. Če bo vsak na svojem mestu in v okolici posvetil svoje sposobnosti razen poklicnim dolžnostim tudi prizadevanju za delo na prosvetnem, zadrževalnem in političnem področju, potem more naša narodna družina rasti, uspevati ter se razvijati in tudi nekateri nezavedni bratje, ki so se svojemu lastnemu ljudstvu odtujili iz različnih vzrokov, bodo našli pot nazaj k svoji materinski besedi, ker v zvestobi tej je čista in neskaljena sreča, kakor zagotavljajo tudi misleci vseh narodov. Želeti bi bilo, da bi se naši izobraženci vse bolj in z vso požrtvovalnostjo vključili v delo za napredek našega ljudstva.

Vsa ta pestra množica ljudi je bila na prireditvi enota, skupne misli, ena duša in srce. Ob sprejemanju umetniške lepote je kipela duša, oči so žarele in spontan vihar aplavz je dal duška vsemu, kar so na dovršeni umetniški višini podarili umetniki hvaležnim poslušalcem. Saj je bilo vse tako lepo, čudovito in povsem naše. Z velikim zadoščenjem in ponosom je dvorana prisluhnila petju naših pevskih zborov. Zbori so pokazali mojstrsko interpretacijo nelabkih melodij. Ponosni smo lahko na požrtvovalne pevce in njih zborovodje, kmečke in delavske fante ter dekleta, ki posvečajo toliko idealizma petju, da lahko nastopijo pred vsakim še tako zahtevnim občinstvom. Pesmi so bile izbrane posrečeno. V Prešernovi »Zdravljici« je bil naglašen neprecenljiv pomen kulturne prireditve v našem glavnem mestu, ki naj bi okrepil vsa naša nenehna pošena prizadevanja za dobro in prijateljsko sožitje med obema narodnostima v deželi na temelju neokrnjene enakopravnosti in mimo tega za utrjevanje dobro-sosedskih odnosov med sosednjima državama. Cilj je, da »ne vrag — le sosed bo mejak« in to botenje naj preide v meso in kri vsakega človeka, ki je dobre volje. Temu refrenu je dalo občinstvo tudi duška z viharnim navdušenjem ter je z gromkim aplavzom prekinilo tudi prizor v »Desetem bratu« na odru, ko je Lovro Kvas — Boško Lukež — v sliki, ki prikazuje družinsko slavo na Slemenicah, zapel to veliko in plemenito ves čas veljavno Prešernovo oporoko. Gostovanje mariborske Opere v Celovcu in nastop pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze sta bila na poti k temu velikemu cilju gotovo lep doprinos.

Doživeti na prireditvi je bilo sitno, plemenito in čisto, ljudje so zapuščali bram kulture, kot bi šli iz svetišča. Lepo, užitka bogato popoldne pa bo ostalo nam vsem v nezbrisnem trajnem spominu.

po naši zemlji

Loga vas

V našem kraju je pred nekaj dnevi umrla mati in gospodinja, ki smo jo vsi spoštovali, cenili in radi imeli. Dosegla je starost 77 let in desetletja je bila med nami dobra, gostoljubna in ustrezljiva sosedka.

Pri Sušniku so zgubili mater Marijo Rainer, zvesto ženo moža Matevža Rainerja, ki je poznan daleč po vaseh naše koroške domovine, v vseh krajih, ki jih naseljuje slovensko govoreče prebivalstvo. Oče Rainer je vsa leta kremenit, neupogljiv naš značaj, zgled v vrstah mož, ki so razen svojih poklicnih dolžnosti žrtvovali čas in delo tudi na naše skupne koristi v zaskrbljenosti in prizadevanju za naš narodni obstoj. Oče Rainer se je vedno prizadeval, da bi na Koroškem ne zavrgli materinega jezika, ki ga po koroških dolinah in hribovih govori prebivalstvo že nad težkih tisoč let, da ne bi zamrla po naših od slovenskih prednikov podedovanih domovih naša beseda in naša pesem. Razen druge koristne dejavnosti za splošno blaginjo v sodelovanju v različnih naših organizacijah in ustanovah je bil Rainer mnogo let župan v občini Loga vas. V tej svoji javni funkciji je vodil občinsko gospodarstvo skrbno in preudarno, vsekakor v dobro vseh občanov brez razlike mišljenja in socialnega položaja, predvsem pa je bil pripravljen z velikim razumevanjem pomagati tam, kjer je pomoč potrebna.

V svoji pokojni ženi Mariji je imel zvesto spremljevalko na življenjski poti in ves čas sta se najbolje razumela ter živela v lepi idealni harmoniji in skupno delila srečne dni ter tudi složno premagovala težkoče v življenju, ki so često neizogibne.

Prodajni časi pred in med prazniki

Trgovine so bile v sredo popoldne zaprte, bodo pa v soboto odprte tudi popoldne. Meseca decembra do vključno petka 29. decembra bodo trgovine vsak delavnik ves dan odprte, torej tudi v sredah in sobotah. V soboto 29. decembra pa bodo trgovine popoldne zaprte. Nedelja, ko bodo pred prazniki trgovine celodnevno odprte, je 17. decembra.

Podjuna

Pri kmetici Emi Janšac v Podjuni, v občini Globasnica, so imeli prejšnji teden hudo nesrečo. Mali dveipolletni sin Jože je bil v kuhinji, ko je mati prala. Le za trenutek je mati izpustila sinčka izpred oči in v tem kratkem času se je zgodila nesreča. Fant je padel v škafo vrele vode in se hudo opeknel po vsem telesu. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico v Celovec, kjer pa mu tudi zdravniki niso več mogli rešiti življenja. Mlado življenje je ugasnilo, fant je podlegel smrtonosnim opeklinam. S hudo prizadeto materjo in družino globoko sočustvuje vsa sosenska.

Dvajset let ječe za umor

O krvavem dogodku, ki je ob koncu marca letos vzbudil v Področici veliko pozornost med prebivalstvom, je celovško porotno sodišče izreklo minuli ponedeljek svojo razsodbo.

Obsojenec Maks Tscherne se je leta 1934 udeležil nacističnega puča, potem je zbežal v Nemčijo in se vključil v tako imenovano avstrijsko legijo, zato je zgubil avstrijsko državljanstvo. Po vojni je bil tudi obsojen zaradi veleizdaje. Več let je bil zaposlen pri Lichtensteinski gozdni upravi, leta 1959 pa je vstopil v rento.

Iz nepreračunljive ljubosumnosti se je že leta 1957 zasovražil pri istem podjetju zaposlenemu delovodji Valentinu Jahnju ter se je sovraštvo stopnjevalo čedalje bolj. Tscherne je večkrat grozil tudi ženi, ki je bila zdevni vzrok ljubosumnja, z vojaškim revolverjem, da bi od nje izsilil priznanja.

Na njegov rojstni dan, 30. marca 1961, je njegov načrt dozorel in sklenil je usmrtiti svojega dozdevnega ljubezenskega tekmeča

Pokojna mati je z vsem razumom in zavestjo sodelovala z možem na vseh področjih ter mu bila ves čas življenja dragocena opora in pomoč. Bila je zgledna, odlična in marljiva gospodinja, izredno izobrazena, kratka vzor slovenske matere.

Take pošlene, za vse dobro in pravično zavzete družine, ki se je pogumno v vsakem položaju odločno potegnila tudi za pravice zatiranih in ogroženih, samoumevno nacistični nasilniki niso mogli trpeti v naši itak že s krvjo in solzami napojeni domovini. S stotinami drugih slovenskih družin na Koroškem so onega črnega dne v zgodovini naše zemlje brezsrčno, okrutno in neusmiljeno izselili tudi ugledno Sušnikovo družino in z njo tudi pokojno mater Marijo. V mrzli tujini, v izseljeniškem taborišču Hesselberg, so morali tudi Sršnikovi izpiti grenki kelih ponižanja in trpljenja pregnancev ter izobčencev do dna. Na njihovi domači ljubljani domačiji pa se je šopiril tujec. Toda, kakor tudi drugih ne, upognili jih niso. Niti trenutek niso zgubili vere, da traja vsaka sila samo do časa, da končno zmaga, čeprav z mnogimi žrtvami, vedno pravica nad krivico. Popoln polom nacističnega nasilja je doživela tudi Sušnikova družina ter se po prestanem trpljenju vrnila na svoj dom ter ga spet obnovila.

Pogreb blage pokojnice, Sušnikove matere Marije Rainer, je bil minuli terek. Izredno številna množica žalnih gostov je pokojnico spremlila na njeni zadnji poti na pokopališče v Logi vasi in sklonjenih glav prisostvovala pogrebnim svečanostim. Domači pevci, pod vodstvom zborovodje Aichholzerja, so umrli Sušnikovi materi zapeli v slovo na domu žalosti in ob odprtem grobu ganljive žalostinke. Posmrtni tolažilni in poslovljni govor je imel domači župnik Repnik in v izbranih ter globokih besedah očrtal vrline in življenjsko pot Marije Rainer. Za Zvezo slovenskih izseljencev je predsednik organizacije Lovro Kramer spregovoril poslovljne besede in spomnil na hude čase izseljenišva, ki jih je morala skupno z mnogimi sotrpini prestatiti tudi pokojna sotrpinka. Med mnogo cvetja in mnoge vence je na svežo gomilo položila tudi Zveza slovenskih izseljencev lep venec.

Sušnikova mati Marija Rainer naj počiva v miru, žalujočemu možu in drugim svojcem pa izrekamo naše srčno in iskreno sožalje.

Nemci kupujejo zemljišča v turističnih krajih

Iz Kitzbühla, izredno lepega in frekventiranega tujskoprometnega kraja, poročajo o zelo razsežnem pokupovanju zemljišč po inozemcih. Leta 1958 so v tem okraju pokupili 19 zemljišč s skupno površino 16.000 kvadratnih metrov, leta 1960 pa 133 zemljišč v obsegu 300.000 kvadratnih metrov. V prvih desetih mesecih letos se je nadaljnja prodaja turističnih zemljišč še stopnjevala. Več ko devet desetih inozemskih kupcev so intere-

Požarne nesreče v naši deželi ne počivajo. Prejšnji teden, v noči od četrta na petek, so se pri sosedu kmetice Marije Wolf vzdramili iz spanja, ko so čuli sumljivo prasketanje v bližini. Pogledali so skozi okno in takoj zapazili, da je bilo gospodarsko poslopje kmetice Marije Wolf v svetlih plamenih. Nemudoma so zbudili in poklicali sosede, da so pohiteli na pomoč, hkrati so alarmirali tudi grabštanjsko požarno brambo, ki je prispela zelo naglo na kraj požara. Sosedje so spravili živino na varno, gasilci pa so se morali zaradi pomanjkanja vode omejiti le na to, da so zabranili razširitev ognja na stanovanjsko poslopje in sosednje objekte. To jim je tudi uspelo, gospodarsko poslopje pa je pogorelo do temeljnega zidovja. Seve so zgoarele tudi vse zaloge krme in več kmetijskih strojev. Požarna škoda je velika in jo cenijo na okoli 200.000 šilingov, vedo pa povedati, da je krita z zavarovalnino.

Želuče

Starosto Želučanov, Janeza Plavca, p. d. Pipana smo minulo nedeljo spremili k večnemu počitku na domače pokopališče. Pokojni je dočakal 85 let življenja in je bil najstarejši naš vaščan.

Naporna je bila njegova zemeljska pot. Kmetija pri Pipanu zahteva pridnih in vztrajnih delavnih rok. Takšen je bil tudi naš rajni oče. Skrben gospodar je bil in nad vse umen ter navdušen čebelar. Veliko razumevanje pa je pokojni Plavc imel tudi za naše skupne koristi. Najdemo ga med soustanovitelji tukajšnje Hranilnice in posojilnice ter Slovenskega prosvetnega društva »Bilka«. Pokojni je bil velik ljubitelj branja, rad je naročeval naše knjige in liste ter jih s pridom prebiral. Neuklonljiv kot skala je stal na braniku naših narodnih pravic in dokler je mogel, je vselej tudi zavestno in brez oklevanja storil v besedi in dejanju svojo narodno dolžnost. Vseprovod je pogumno izkazal svoje narodno prepričanje, bodisi pri volitvah ali kjer koli drugod.

Pogrebnih svečanosti se je udeležilo zelo številno žalnih gostov ter so spoštovanemu očetu izkazali zadnjo čast in spoštovanje. Domači pevski zbor mu je zapel na domu žalosti in ob odprtem grobu ganljive žalostinke v slovo in zahvalo za vso njegovo zvestobo.

Naj oče Janez Plavc mirno počiva v domači zemlji, žalujočim svojcem pa izrekamo naše sožalje.

Valentina Jahna. Močno se je napil in že proti večeru dejal svoji prijateljici, da bo Jahna ustrelil. Svoj načrt je tudi izvedel. Zvečer je Jahna čakal pri vhodu v njegovo stanovanje. Čim se je ta pojavil, je sprožil nanj šest strelcev iz revolverja. Jahn se je zgrudil mrtev na tla, ker že prvi strel je bil smrtonosen. Nato je Tscherne šel na Jahnovo delovno mesto in povedal, da je Jahna ubil s šestimi strelci.

Kmalu po krvavem dejanju so Tscherneja orožniki aretirali na njegovem domu. Ko so ga trali mimo mesta umora, je dejal: Hvala bogu, da je poginil! Storilec je pri zaslišanju svoje dejanje priznal. Pozneje je sicer prvo priznanje zanikal in trdil, da se na dejanje ne spominja več, kar pa mu ni koristilo.

Na obravnavi je javni tožilec zahteval do smrtno kazen za obtoženca. Sodišče pa ga je obsodilo na 20 let težke ječe, poostrene s trdim ležiščem vsakega četrta leta in temnico ob vsaki obletnici krvavega dejanja.

senti iz Zahodne Nemčije. Tujskoprometni uradi na Tirolskem so zaradi tega razvoja zelo zaskrbljeni in sicer najbolj zaradi tega, ker inozemci gradijo turistične vile tudi na idealnih smučarskih področjih. V Innsbrucku menijo, da bo s tem tujski promet utrpel veliko škodo in bo močno prikrajšan.

Podoben pojav kot v Kitzbühlu je tudi v drugih pokrajinskih in za tujski promet prikladnih krajih. Veljati mora tudi pri nas na Koroškem, deželi pokrajinskih lepote in miškivosti, deželi jezera, dolin in planin načelo, da ne prodajamo zemlje tujcem v naših priznanih turističnih krajih. Koristimo jo sami in sami služimo iz prirodnih lepote naše južne Koroške. Inozemski turisti vedno radi obiskujejo naše kraje, za mnoge je tudi zanimivo, da živi v tej pokrajini slovensko govoreče prebivalstvo. Radi uživajo turisti iz daljnjih krajev in raznih narodov naše pokrajinske lepote ob vsakem letnem času. Čas dopusta in okrevanja ob naših jezerih, pobočjih in planinah jim je uteha, razvedrilo in doživetje. Iz tujskega prometa pa do tekajo tudi denarji za krepitev domačega gospodarstva, gostinskih podjetij, kmetijstva in obrtništva. Ni dvoma, da so tudi pri nas brihtni in podjetni domačini, ki bodo sami znali koristiti kraje, ki so kakor nalašč ustvarjeni za tujskoprometne namene. Zveza slovenskih zadrug, naša gospodarska ustanova, tudi ne zamudi nobene priložnosti in naglašajo: Ne prodajamo naše zemlje v turističnih krajih tujcem, koristimo jo sami, tujci pa se naj pri nas dobro počutijo kot dobrodošli plačujoči gostje!

KOLEDAR

Pe'ok, 1. december: Natalija
Sobota, 2. december: Biblijana
Nedelja, 3. december: Francišak
Ponedeljek, 4. december: Barbara
Torek, 5. december: Saba
Sreda, 6. december: Nikolaj
Četrtek, 7. december: Ambrozij

Molektronika - revolucija v radiotehniki

Kot pred leti s tranzistorji, je danes elektrotehnika na pragu novega obdobja z najnovjšimi odkritji, ki so dobili skupno ime — molektronika

Le kako včasih radiotehniko nagajajo sprejemniki, ki mu jih prinesejo v popravilo! Čeprav je strokovnjak (to predpostavljamo), se neredko težko znajde v množici uporov, kondenzatorjev, tuljav, tranzistorjev in elektronov. Tedaj ure tpanja in iskanja napak minevajo kot minute, a neupravičeno užaljen potrošnik ugovarja visoki ceni za popravilo. Res je, to niso prijetni dogodki, vendar tudi ne osamljeni, saj se z njimi vsak dan srečujemo v drugih panogah človekove dejavnosti.

Po vesteh, ki krožijo, pa se bo stanje, vsaj na radiotehničnem področju, kmalu občutno izboljšalo. Novi proizvođači radijske industrije bodo tako ceneni, da nihče ne bo več niti pomislil, da bi jih popravil. Seveda, proizvodni postopek se bo močno razlikoval od dosedanjega in bo, površno povedano, podoban kuharskemu receptu. V srednje velikem talilnem loncu bo zmes germanija in si-

licija. Iz nje se bodo izločili papirnato tenki kristali. Dodali jim bodo nekaj molekul galija, bora, fosfora in arzena in vstavili še dve žici, ki bosta dovajali tok iz majhne baterije. Sklenimo krogotok in že bomo slišali glasbo!

Radijski aparati manjši od šivankinega ušesa

Opis pa smo hote nekoliko poenostavili, da bi nazorneje prikazali prednosti novih radijskih aparatov. Nastali so kot rezultat nove in eksaktne znanosti, molekularne elektronike, ali kot ji pravimo krajše, molektronike.

Odločilna prednost te nove in malce nenavadne znanosti je, da omogoča miniaturizacijo, ki smo jo pred nekaj leti težko predstavljali. Ameriški razvijalci so že preizkusili nekaj električnih vezij, ki so jih dobili na ta način.

Napovedi, ki jih nameravajo uresničiti v prihodnjih letih, pa so še bolj fantastične. V manj kot treh letih bodo radijski aparati postali manjši od šivankinega ušesa. V primeru, da nas to posebno ne prevzame, povejmo, da bo molektronika ustvarila televizijske sprejemnike, ki ne bodo večji od zapestne ure in jih bomo na zapestju tudi lahko nosili, da bo v gumbu za avtomobilsko tro-

bljo vgrajen radar, a računske možgane, ki zavzemajo manjšo stavbo, bomo lahko spravili v škatlo 1 dm³.

Molektronika se problemov pomanjševanja loteva z docela drugačnega stališča kot elektronika. Pri slednji so ohranili funkcije vseh radijskih elementov, njih same pa skušali čimbolj zmanjšati. Ameriški razvijalci so ubrali drugo pot: polprevodniški kristal skušajo obdelati z za zdaj še tajnimi metodami tako, da ta prevzame čimveč funkcij, ki so jih prej opravljali upori, kondenzatorji, transformatorji, tuljave, tranzistorji in elektronske cevi.

Molekule — sestavni elementi

Obsežna električna vezja ne potrebujejo več sestavnih delov, marveč le-te lahko »odlijemo« v enem samem kosu. Majhni, komaj vidni molektronski blok prevzema tako številne funkcije dosedanjih delov in jih opravlja hitreje, zanesljiveje in z manjšo porabo energije.

»Molektronika«, pravi eden raziskovalcev te znanosti, »se je razvila na podlagi preučevanj atomске znanosti in polprevodnikov, kot sta silicij in germanij. Izkušnje na teh področjih so nam dale idejo, da bi atome in molekule — gradbene dele narave — uporabili tudi kot sestavne elemente. S tem smo se znašli pred posebnim elektronskim sistemom. Njegovi elementi niso sedaj več običajni, slehernemu poznani deli, ampak električna polja, naboji in vrtilni impulzi lastne rotacije elementarnih delčkov.«

Zato elektronski strokovnjak prihodnosti ne bo smel samo misliti v pojmih električnih vezij, marveč bo moral pri svojem delu precej upoštevati tudi izsledke kvantne mehanike.

Germanijevi in silicijevi kristali vsebujejo milijone elektronov, ki se gibljejo po svojih poteh. Če jih »dresiramo«, bodo lahko opravljali določeno nalogo. Pri tranzistorjih srečujemo podoben problem. Kristalu germanija dodamo malenkostno primes druge snovi, ga s tem hote »zamazemo«, ker tako lahko vplivamo na njegovo električno prevodnost.

Molektronika gre pri miniaturizaciji še dlje. Drobce snovi, včasih samo nekaj atomov galija, bora, fosfora in arzena »vcepimo« na določenih mestih ali globinah v germanijev kristal. Posledice so nenavadne in presenetljive. V majhnem, kot mušja glava velikem kristalu pol prevodnika se oblikuje več natančno razmejenih področij. Ločena so z mejnimi površinami in imajo popolnoma specifične električne lastnosti. Elektroni molekul v enem delnem območju se obnašajo povsem drugače kakor v sosednem področju. V takem molektroničnem bloku lahko eno področje prevzame vlogo tranzistorja, medtem ko mejna področja opravijo druge naloge. Na kristalovo površino moramo sedaj samo še pritrditi dve žici in skleniti električni krogotok. Drobna, 3 × 6 mm velika germanijeva ploščica, ki ne tehta več kot 0,28 g in je komaj tako debela kot stran časopisa,

opravlja ne samo nalogo ojačevalke, marveč prevzame hkrati funkcije usmerjevalke, uporov, tuljav in kondenzatorjev, povezuje hkrati vse dele po vnaprej določeni shemi.

Manjše, lažje, zanesliveje

Te prve produkte molektronike bi lahko imenovali praviljične, toda več kot besede povedo primeri. Sedanja naprava za merjenje svetlobnega izžarevanja v vesolju (nameščena je v satelitih) zavzema 15,825 cm³ prostornine in tehta 7 g. Sestavljena je iz 14 delov, med njimi iz treh tranzistorjev, fotocelice in miniaturnega krogotoka, za kar je bilo potrebnih 15 spajkanih mest. Pri molektronski izvedbi pa nadomešča to napravo drobec polprevodnika, s samo dvema spajkanima mestoma za dovod električnega toka. Naprava zavzema v tem primeru zgolj 0,015 cm³; potemtakem je 1000-krat manjša in tehta samo 0,02 g.

Danes že preizkušajo osem molektronskih vezij. Uporabljajo jih pri tonskem in slikovnem ojačenju ter nadomeščajo tudi oscilator, ki bi pri konvencionalni gradnji imel nič manj kot 40 spajkanih mest.

Razen neznatnih izmer se molektronske naprave oblikujejo še z drugimi prednostmi. Pri obratovanju razvijajo zelo malo toplote in so zaradi občutno manjšega števila spajkanih mest zanesljivejše.

Iz vsega tega vidimo, da je molektronika danes na enaki razvojni stopnji, kot je bil tranzistor pred 10 leti. Tranzistor je v radiotehniki povzročil občutne spremembe, kar upravičeno pričakujemo tudi od molektronike.

Osveževanje ozračja z algami

Kot znano, zelene rastline asimilirajo s pomočjo listnega zelenila (klorofila), ki ga vsebujejo, in pa energije, ki jim jo daje sončna svetloba, te rastline pretvarjajo ogljikov dioksid iz zraka in vodo v ogljikove hidrate (sladkor, škrob) ter v prosti kisik. Asimilacija je eden najpomembnejših procesov, ki se dogajajo v živih — rastlinskih — celicah; ker gre za proces kemičnega spajanja (sinteze) ob sodelovanju svetlobe, govorimo tu o tako imenovani fotosintezi.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z vprašanjem, kako nadomestiti izrabljeni kisik v zraku v zaprtih prostorih — na priliko v podmornicah itd. — so si edini v tem, da bi bila naravna fotosinteza s pomočjo zelenih rastlin najboljši način prezračevanja v takšnih primerih. Zato so začeli uporabljati posebno vrsto alg, ki zaradi fotosinteze odvajajo izrabljenemu zraku ogljikov dioksid, hkrati pa sproščajo kisik in tako zrak regenerirajo.

Običajna zelena alga — Chlorella — se v enem dnevu razmnoži na desetkratno prvotno količino; ameriški strokovnjaki, ki proučujejo omenjeno vprašanje regeneracije izrabljenega zraka s pomočjo fotosinteze, pa so odkrili posebno vrsto zelene alge, ki se ob primernih temperaturnih pogojih razmnoži v enem dnevu kar na 10.000-kratno prvotno količino. Ta alga bi bila za regeneracijo zraka posebno primerna, ker bi v zaprtih prostorih lahko zagotovila res zadosten dotok kisika v zrak.

Ker pa ob takšnih pogojih, ko je regeneracija zraka nujna, običajno ni sončne svetlobe, bi bilo treba sprožiti fotosintezo z umetnim svetlobnim virom zadostne jakosti; pri ameriški General Electric so že izdelali posebno volframovo žarnico, ki porabi 1500 vatov električne energije. Ob svetlobi takšne žarnice poteka pri omenjenih zelenih algah asimilacija podobno kot s sončno svetlobo. Ostali del naprave za regeneracijo izrabljenega zraka s pomočjo fotosinteze sestoji iz vodnega hrama, v katerem so zelene alge, ter iz sistema dovodnih in odvodnih cevi; po prvih ceveh doteka v napravo izrabljeni zrak, v katerem je polno ogljikovega dioksida, odvodne cevi pa iz naprave odvajajo preasimilirani zrak, v katerem je svež kisik.

Strokovnjaki menijo, da bo postalo prečiščevanje zraka s pomočjo zelenih alg v prihodnosti še posebno pomembno za dolgotrajne arktične podmornice, pozneje pa morda tudi za obljudene vesmirske postaje, za človeške naselbine na Mesecu in podobno.

CLAUS EIGK:

dan nič

„Mnogo veste, amigo mio,“ je posmehljivo odgovoril Mundus. „A tudi v Severni Ameriki je kar osem krajev, ki se imenujejo Berlin. Lahko torej izberete!“

Obrnil se je in vstopil v Gran-Hotel. Pri tem pa je za las ušel nevarnost! Ko je namreč odrazil vhodna vrata, se je stena zamajala, trhljena deska z napisom je tik za njim treščila ob tla in se razletela!

Tudi drugi so razsedli in privezali mezge h kolem. Smeje so stopili čez žalostne ostanke nekdanjega sijaja, ki so se pravkar sesuli v prah in pepel.

Umazana, smrdeča in temačna luknja, v kateri je bilo neznansko soparno, je bila menda sprejemnica, družabna soba, jedilnica in dnevna soba obenem. Nekaj spalnih mrež na stenah je pričalo, da se lahko gostje tukaj tudi naspe. Energično smrčanje hripavega moškega grla je to domnevo potrjevalo.

„Tamle počiva alkalde!“ je zaničljivo pojasnil njihov vodič in pokazal na razcapano pojavo, ki je smrčala v kotu.

Takoj zatem so v ozadju zaškripala vrata in stopila je hudo naličena domačinka. Bila je mlada, z mnogo nakita, pa tudi pošteno zamazana.

„To je gospa županja!“ je dejal Indio precej bolj spoštljivo.

„Izgini ven, Diaz!“ je zakričala nanj alkalдова sprega.

Indio je ravnodušno skomignil z rameni, jo posmehljivo pogledal, toda potisnil si je slamenik na oči in odšel.

Mlada žena je v hipu pričarala na obličje očarljiv smehlaj in se obrnila k tujcem. Razkrila je čudovito bele zobe, pa tudi pomanjkljivosti svoje kozmetične umetnosti. Ni slutila, da ji „koža“ grozi vsak hip odpasti z obraza. Kazalo je, da se ni vajena mnogo smehljati in da v svojem domu raje uganja zadirčno strahovlado.

„Mesto San Juan je počaščeno spričo vašega obiska, senores! Jaz tu zastopam oblast, kadar se ga ta...“ pokazala je na spečega možaka, „...kdaj napije. Hotel je naš. Pozdravljeni bodite!“

Angel se je globoko priklonil in pretirano vljudno dejal: „Kako lepo, o senora, da nas v tuji deželi pozdravljajo taka lepa usta. Zavidam mestu San Juanu, ki mu vladajo te nežne roke! Tu menimo ostati dva ali tri dni in za ta čas bi si radi najeli vaš čudoviti palačo!“

„Senores, vi ste svetovljani!“ je vzradoščena vzkliknila in šminka v kotičkih ust se ji je dokončno odlučila. Nato je graciozno brnila smrčečega soproga pod hrbet in zavpila nanj z glasom, ki je bil v tej hiši brzkone običajen: „Vstani, ti prasec!“

„Kar pustite ‚prasca!‘“ je trdo dejal Mundus, „Govoriti moramo z njimi!“

„Ni stvar, o kateri se ne bi mogli pogovoriti tudi z menoj!“ se je zasmehljala mlada žena.

Mundus se je uglajeno priklonil in odvrnil:

„Toda napolili so nas k alkaldu in ne k njegovim očarljivim soprogil!“

Besede so vzlic vljudni obliki zazvene tako odločno in trdo, da je mlada senora nejevoljno in vnemarno zamahnila z roko in užaljena odšla iz sobe.

Možje so ostali sami. Mundus se je zbesnil.

„Ta je pa dobra!“ je polglasno dejal, ko je pogledal pijanega alkalda. „In to naj bo moj zaupnik! Dajte mu močno injekcijo, Angel, da si opomore!“

Angel je pobrskal po prljagi in vzel iz potovalne lekarne zdravilo, ki v nekaj minutah popolnoma prežene najhujšo pijanost. Vbrizgnil ga je možaku in na učinek ni bilo treba dolgo čakati.

Medtem ko se je alkalde počasi prebujal in se prelegoval, so možje razsedli meze in s tovornih živinčef znosili obsežno prljago v hotel.

Pokazalo se je, da sanjuanski alkalde nikakor ni bil tak zvrženec. Sicer ni bil obrt in tudi umil se ni brzkone že nekaj dni, toda oči je imel razumne in obraz pameten. Nenadoma prebujen je presenečeno opazoval prišleke.

„No, senor Ramirez, se vam kaj sanja, kdo sem?“ je vprašal Birger Mundus in nekoliko posmehljivo pogledal znatno streznjenega možaka.

„Pošteno sem se ga moral nabrati in nisem še povsem čiste glave,“ je pojasnil Ramirez. Napenjajoč možgane je pogledal tujca.

„Vam bom pomagal! Pred poldrugim letom so vas imenovali za sanjuanskega alkalda. Sprva niste hoteli privoliti. Ko so vam pojasnili ozadje, ste službo sprejeli kot svojo dolžnost. Tedaj so vas opozorili, da vas nekega dne utegne obiskati človek, ki se vam bo izkazal z določeno besedo. Drži?“

Čez alkaldiv obraz je šinil preblisk spoznanja „Drži!“

„Geslo je — oaza!“

„Tudi to drži. Torej ste Birger Mundus?“

„Tako je, in zelo me čudi, da vas najdem v stanju, ki mi prav nič ne ugaja. Tedaj so mi dejali, da ste zelo zanesljivi. Menda veste, na kako pomembnem mestu ste?“

Alkalde je bil v silni zadregi.

„Navajen sem bil mestnega življenja, senor Mundus, in to zakotje mi ni dobro delo. Razen tega sem se po-

Mali leksikon

Kdo je izumil naočnike?

Angleški znanstvenik sir Roger Bacon, ki je živel v 13. stoletju, velja za izumitelja naočnikov. Toda naočnikov v Evropi do leta 1440 ljudje niso uporabljali. Šele ko je Gutenberg izumil tiskarski stroj, so začeli ljudje uporabljati tudi naočnike. Dotlej jih niso potrebovali, ker so bili veidel nepismeni. Od 15. stoletja pa jih uporabljajo čedalje več. Po uradni statistiki nosi zdaj naočnike že vsak tretji Američan in vsak drugi Japonec. Naočniki pa so v resnici že mnogo starejši. Zgodovinarji se strinjajo v tem, da je neki kitajski cesar 2250 pred našim štetjem uporabljal brušena stekla, da je lahko bolje opazoval zvezde. Znano je tudi, da je največji krvnik v zgodovini Neron skozi brušen dragulj opazoval, kako levi požirajo njegove politične nasprotnike in kako gori Rim, ki ga je dal zažgati.

Katera žival je najhitrejša na suhem in katera v vodi?

Najhitrejša žival na suhem je neke vrste leopard, ki preleče v eni uri 130 km. Takoj za njim je antilopa, ki doseže hitrost 100 km na uro. Lisica doseže hitrost 70 km na uro, nosorog 50, slon 45, najbolj strupena kača mamba pa 40 km. Posamezne živali se razlikujejo z dolgimi in visokimi skoki. V Afriki živeči gamsi skačejo do deset metrov visoko. Najdaljši skok doseže ameriška puma, in sicer 30 m, ameriški jelen pa skoči 20 m daleč.

Najhitrejša morska žival je morski pes, ki preplava kakih 80 km na uro, tuna pa 70 km. Celotilni plavalci hitreje od najhitrejših podmornic iz druge svetovne vojne, namreč kakih 35 km na uro. Podmornice so preplule v drugi svetovni vojni komaj 16 do 17 km na uro.

Državni proračun, kmet in kmetijstvo

Kmetijstvo je v vsaki moderni industrijski državi potrebno pomoči javne roke. Vsaka država ga na ta ali oni način podpira in si tako zagotavlja v čim večji meri prehrano svojega prebivalstva. Naša država pomaga kmetijstvu in kmečkemu prebivalstvu po eni strani s subvencioniranjem cen za mleko in žito ter za gnojila in krmila, po drugi strani pa s prispevki za starostno zavarovanje in z otroškimi oz. družinskimi dokladami. Te vrste pomoči je vsak kmet deležen. Kar tiče subvencij na cene, je teh delež tembolj, čimbolj intenzivno gospodarstvo usmerjeno na tržno proizvodnjo. Čim več producira mleka ali žita, tem večji je delež na teh subvencijah. Podobno je tudi pri gnojilih in krmilih kot najpripravnejših sredstvih za povečanje in izboljšanje kmetijske proizvodnje. Za subvencioniranje navedenih kmetijskih pridelkov in proizvodnih sredstev daje država letno vedno večja sredstva na razpolago. Za leto 1962 ima v ta namen v svojem proračunu predvidenih nad 2 milijardi šilingov ali okroglo 3 % svojih proračunskih sredstev.

Mimo prispevkov za starostno rento in za otroške doklade ter mimo subvencij na cene nekaterih kmetijskih pridelkov in potrebnih dobiva kmetijstvo od države tudi še pomoč po zakonu o kmetijstvu ali po tako imenovanem vsakoletnem „zelenem planu“. V ta namen predvideva osnutek državnega proračuna za leto 1962 skupno 450 milijonov šilingov, kar je 125 % več kot v tekočem letu. Od teh sredstev je največji znesek — 125 milijonov šilingov — določen za **zboljšanje agrarne strukture in gospodarskih pogojev kmetij**. V to področje sodijo zlasti zložitev kmetijskih zemljišč, povečanje in utrditev družinskih kmetij, ukrepi za preusmeritev gospodarstva ter pomoč pri zboljšanju hlevov in gnojišč.

Na drugem mestu ukrepov za pomoč kmetijstvu v okviru „zelenega plana“ stojijo prispevki za **zboljšanje prometnih pogojev in povezanosti s tržiščem**, za kar je predvidenih 103 milijone šilingov. Med tovrstne ukrepe spadajo gradnje tovornih in gozdnih poti ter žičnic in elektrifikacije hribovitih področij, torej ukrepov, ki naj bi služili gorskim kmetom, posebej pa še gozdnim veleposestnikom v alpskem svetu.

Na tretjem mestu je 93 milijonov šilingov določenih za ukrepe za **zagotovitev odkupa in predelave kmetijskih pridelkov**. Tu sem spadajo akcija za pobijanje goveje tbc ter pospeševanje odkupa in predelave grozdja, sadja, povrtnin in drugih kmetijskih pridelkov. Z ozirom na položaj na trgu z mesom in tudi z nekaterimi drugimi kmetijskimi pridelki in v očigled razvijajoči se konkurenci na evropskem tržišču se nam zdi ta znesek absolutno prenizek. V pospeševanju kmetijstva je danes

naloga številka 1: zagotovitev odkupa in stabilizacija cen za vse kmetijske pridelke.

Šele na četrtem mestu in sicer dotirani z 71 milijoni šilingov so ukrepi za **zboljšanje osnov kmetijske proizvodnje**, kot so to raziskovanje in preizkusništvo, pospeševanje vzgoje in selekcije ter proizvodnosti in kvalitete, nadalje osuševanje, namakanje in kultiviranje kmetijskih zemljišč in podobno.

Od še preostalih 58 milijonov šilingov jih je 20 milijonov namenjenih za **gradnjo stanovanj kmetijskim delavcem**, dočim je 38 milijonov določenih za **znižanje obrestne mere za naslednje kmetijske investicijske kredite** ali posojila v letu 1962:

1. za 353 milijonov šilingov kreditov za osuševanje, namakanje in kultiviranje kmetijskih zemljišč, za zboljšanje prometnih pogojev v kmetijstvu, za zboljšanje agrarne strukture in gospodarskih pogojev na kmetijah, za gradnjo stanovanj kmetijskih delavcev in za zagotovitev odkupa in predelave grozdja, sadja in povrtnin;

SKZ za napredek naše živinoreje

V tretjič tekom letošnje jeseni so bili živinorejski strokovnjaki Slovenske kmečke zveze z našimi kmeti v četrtek preteklega tedna na plemenskem sejmu zveze rejcev simodolskega goveda v Riedu na Zgornjem Avstrijskem. Udeleženci so bili iz Roža in Podjune, skupno 11, kupili pa so 21 goved.

Zadnji sejem v Riedu je bil prav živahen. Naprodaj je bilo nad 570 bikov, krav in telic izredno dobre in odlične kvalitete. Kupcev je bilo zelo veliko, med njimi tudi iz inozemstva. Povprečna cena je znašala 8.000 do 12.000 šil.

Naslednji plemenski sejem bo v četrtek, dne 14. decembra t. l. Interesenti za ta sejem naj se javijo v teku prihodnjega tedna ustmeno ali pismeno Slovenski kmečki zvezi, Celovec, Gasometergasse 10.

Plemenski sejem sivorjavega goveda v Leobnu

Naslednji plemenski sejem, ki ga priredi Zveza za rejo sivorjavega goveda, bo v torek, dne 5. decembra 1961 ob 9.30 uri v Leobnu na Štajerskem. Na sejmu bo 50 bikov in 250 visokobrejnih krav in telic iz hlevov, ki imajo uradno potrdilo, da v njih ni tbc in ne bangove bolezni.

2. za 100 milijonov šilingov posojil za mehanizacijo malih in gorskih kmetij;
3. za 150 milijonov šilingov kreditov za zboljšanje kmetijskih stanovanjskih in gospodarskih poslopij in
4. za 132 milijonov šilingov za raznovrstne druge kmetijske kredite.

Mimo sredstev državnega proračuna za kmetijstvo predvideva tudi koroški deželni proračun še okroglo 33 milijonov šilingov pomoči kmetijstvu, od tega okoli 8 milijonov za gradnjo kmetijskih šol in učilišč.

Večino teh denarjev dobijo kmetijske zbornice kot izvoljeno zastopstvo kmetov v upravljanje in razdeljevanje. Svoj vpliv pa kmetijske zbornice lahko uveljavljajo tudi pri razdeljevanju in uporabi drugih sredstev, zlasti pri dodeljevanju in odobritvi agrarnih investicijskih kreditov.

V nedeljo izvoljena kmečka zastopstva imajo spričo tega pred seboj zelo pomembno nalogo, zlasti na južnem Koroškem, ki je gospodarsko zaostalo ozemlje in katerega kmetijstvo je za zboljšanje svojega položaja potrebno izdatnejše pomoči, kakor je je bilo deležno doslej od kmetijske zbornice kot svojega poklicnega zastopstva in kot upravitelja proračunskih sredstev države in dežele v pomoč kmetijstvu.

Sedaj umetna gnojila na travnike in k oziminam

Kmetijska znanost in praksa sta v zadnjih letih s številnimi poizkusi razčiščevali vprašanje najbolj pripravnega časa za gnojenje z umetnimi gnojili. Slo je za to, katere poljščine so za jesensko kalifosfatno gnojenje bolj hvaležne kot pa za vigradno. Tozadnji poizkusi so pokazali, da z jesenskim kalifosfatnim gnojenjem na splošno pri ozimih povečamo pridelok za najmanj 5 %, jarine pa na jesensko kalifosfatno gnojenje le malo reagirajo z boljšim pridelkom. Ozimine, ki so jim jeseni gnojili s fosforjem in kalijem, so boljši prezimile od onih, ki tega gnojenja niso bile deležne.

Praktični kmetovalec ve, da fosforna in kalijeva gnojila v zemlji počasi delujejo in da so rastlinam dostopna šele po gotovem času presnavljanja v zemlji. On tudi ve, da ozimine prej dozori, kot jarine in da je njihova vigradna vegetacijska doba razmeroma kratka. To pa pomeni, da morajo imeti že v zgodnji pomladi na razpolago dostopna fosforna in kalijeva hranila, da hitro obrastejo in hitro odženejo, skratka da jim moramo Thomasovo moko in kalijevo sol dati že jeseni ob setvi ali pa vsaj tik prej, preden prične zmrzovati in zapadati sneg.

Isto velja za gnojenje travnikov, katere kosimo več kot mesec dni pred žetvijo ozimin. Tu je dovoljna zaloga fosfornih in kalijevih hranil v zemlji že v zgodnji pomladi še važnejša kot pri ozimih. Zato je treba tudi travnike, deteljšča, deteljnotravne mešanice in pašnike že jeseni gnojiti s Thomasovo moko in kalijevo soljo, pa tudi z apnom, če tega zemlji primanjkuje.

Drugače je to z nitramoncalom kot hitro delujočim dušičnim gnojilom. Nesmisel bi bil, če bi tega razsipali oziminam in travnikom že jeseni. To bi kvečjemu škodovalo. Nitramoncal moramo k vsem rastlinam dajati pričetkom vigradne vegetacije in tekom te vse v čas zorenja.

Jesensko gnojenje z umetnimi gnojili, kot so fosforna in kalijeva gnojila, ima tudi delovnotehnično veliko prednost. Sedaj imam čas, vigradim pa nam ga navadno primanjkuje. Zato sedaj ne odlašajmo več s kalifosfatnim gnojenjem. Takoj nabavimo po hektarju ozimin ali travnatega sveta 500 do 700 kg Thomasove moke in 250 do 300 kg kalijeve soli in jih raztrosimo, takoj, ko jih bomo imeli pri rokah.

ročil z domačinko. Tudi to je bila velika napaka. Vedel sem, da tega ne bi smel storiti, toda premamila me je z nekimi skrivnostnimi napitki. Zenske to znajo... Vse je storila, da bi me navadila na alkohol — in...“ Obmolnil je.

Mundus se je medlo nasmehnil.

„Kaj slabo za vas, če lahko taka majhna čarovnica počne z vami, kar se ji zljubi. Ko bi me bili o pravem času opozorili, kako ste propadli, bi vas bil odpustil. Tako pa sem menil, da imam tu človeka, ki se nanj lahko zanesem. Menil sem, da ste v enem letu že kaj zvedeli o skrivnem mestu...“

Ramirez se je olajšano oddahnil.

„Tako nekoristen pa tudi nisem bil. Nekaj sem že zvedel!“

„Poročajte torej!“

Sedli so za mizo, edino v prostoru. Župan, ki se je medtem že docela streznil, je spregovoril:

„Na skrivaj sem mnogo poizvedoval, senor Mundus, in tudi marsikaj zvedel. Onstran gora, na severu vasi, leži obširna pragozdna divjina, ki sega daleč v Mehiko. Ljudje ji pravijo začarani gozd. Je močno zamočviran in malaričen, poln tropskih muh, divjih zverj, strupenih mravelj, krokodilov, strupenih kač, skratka tistega, kar je v tropskih gozdovih najhujše. Nekje globoko v notranjosti leži prastaro maysko sveto mesto, ki ga je že pred stoletji pogoltnil pragozd. Če so sploh mogli tukaj kje skrivno mesto zgraditi, so ga lahko postavili samo na temeljih teh starih svetišč. Toda najti pot od tod do mesta po mojem ni mogoče. Tedne in mesece bi ga lahko iskali, pa mu ne bi prišli blizu. Ali pa bi šli mimo njega, ne da bi to vedeli. Tako je pač v pragozdovih. Če je kje kak dohod, potem vodi tja najbrž s severa, iz Mehike. Go-

tovo je dobro zakrit in zastražen. — To je približno vse, kar vem!“

Mundus ga je ves čas napeto opazoval. Vedel je, da mož govori resnico. To pomeni, da k temu, kar je vedel, ni ničesar dodal, pa tudi ničesar zamočlal. Za hip je pomislil, potem pa dejal: „Torej vemo vsaj nekaj določenega. Vaše misli so bile jasne in logične. So na gorskem grebenu kaka mesta, od koder je mogoče videti daleč čez pragozd?“

„Da, celo nekaj takih. Poznam okoli tri tisoč metrov visoko planjavo, od koder je razgled posebno dober. Pred pol leta sem bil tam.“

„Prav. Potem nas jutri popeljete tja. Ker imamo mnogo priljage, bomo rabili tovrsto živino ali še bolje, indijanske nosače. Za to boste poskrbeli vi, ki ste alkalde. In še nekaj, kar si morate posebej zapomniti. Mi smo povsem neškodljivi ameriški arheologi, torej starinoslovci, ki si žele ogledati stara svetišča. Čim manj bomo izstopali, tem bolje!“

„Razumljivo, senor Mundus! Stori bom tako, kakor boste želeli!“

„Dobro! Potem pa stopite k zadnjim vratom in preženite vašo soprogo, ki trenutno pritiska uho na ključavnico in prisluškuje!“

Kaj res? je obojavljaje vprašal Ramirez. Očitno mu naloga ni bila preveč prijetna.

„O, seveda je res!“ je zatrdil Mundus, zaničljivo pogledal neodločenega možaka in urno, toda previdno stopil k zadnjim vratom. S hitrim, trdim sunkom jih je odprl in vrata so zamolklo udarila ob glavo gospe županje, ki je glasno kriknila in se opotekla nazaj.

„O senora, oprostite prosim!“ je posmehljivo dejal. „Zal mi je, da je les trši od vaše glave!“

Mlada gospa se je podrgnila po čelu, strupeno po-

gledala Mundusa in siknila: „Senor Mundus, vi niste caballero!“

Vedela je za njegovo ime, torej je resnično prisluškovala. Celo zelo uspešno. Mundus je okleval samo za sekundo. Takoj se je zavedel, da ženska utegne biti nevarna. Bila pa je primitivna, poldivja in gotovo dovzetna za podkupnino. Predober poznavalec ljudi je bil, da tega ne bi spoznal. Segel je v žep po denarnico, potegnil iz nje pet stolarskih bankovcev in jih pokazal mladi alkaldovi soprogi.

„Veste kaj je to, senora?“

Bolečina na čelu je bila v hipu pozabljena. Vzravnala se je ko grabljiva zver in s pohlepni očmi skušala bankovce prešteti.

„Zelo mnogo denarja!“ je odgovorila in s prikritim upanjem pogledala Mundusa.

„Kaj bi dejali, ko bi bil denar vaš?“

„O, rekla bi, da ste velik caballero!“

„To je zelo laskavo, toda meni še ne zadostuje. Zelim, da niste ničesar videli in predvsem ničesar slišali!“

„Seveda, senor, tako nevedna sem, kakor želite!“

„Želim tudi, da ne poznate mojega imena!“

Z veliko igralsko nadarjenostjo je alkaldova žena odmahnila z roko in vzkliknila: „Toda senor, nikoli vas nisem videla in sploh ne vem, kdo ste!“

„Dobro, senora, vidim, da ste prava dama. Lahko torej položim te mrzke papirje v vaše bele roke?“

Stisnil ji je lepe nove bankovce v izprožene umazane tačke. Bliskovito je pospravila denar v izdatni, dobro zračeni prsni izrez svoje obleke.

„Sedaj sem najbogatejša dama v San Juanu! Tako bogata kakor Diaz!“

(Nadaljevanje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

Alfred Hedensterjema:

Blagajnik

Ravnatelj podjetja Rot in Comp. je po- zabil dopoldne neko važno zasebno pismo v trgovini, v svoji sobi, in sedaj, v tem ne- navadnem času, ob 9. uri zvečer, je odšel ponj.

V mračnem hodniku je otipal z eno roko kljuko na vratih, medtem ko je z drugo iskal vžigalico v žepu plašča. Ko so se vrata odprla, je zagledal svetlobo, ki je prihajala izpod vrat blagajnikove sobe.

Gospodar Rot je najprej pomislil, da so vlomilci, a se je takoj spomnil, da so zu- nanja vrata, edini izhod iz trgovine, bila dobro zaprta. Torej, gotovo je nekdo od osebja, nekdo, ki je bil tako pozabljiv kot on, pa je hotel nocoj to popraviti.

Ne da bi prižgal vžigalico, stopi naravnost k priprtim vratom.

Njegovih korakov ni bilo slišati po meh- kih preprogah in blagajnik, ki je sedel na svojem običajnem prostoru z nekaj veliki- mi knjigami pred seboj, je računal z mrzlič- no naglico — in šele, ko se je ozrl, je za- gledal pri svojih vratih šefa.

Blagajnik je imel prav tako ključ od pi- sarne in lahko je torej prišel, kadarkoli je hotel, pa ni bilo nič čudnega, če je bil torej tu.

Toda blagajniku se je zdelo to drugače ali je morda v zadnjem trenutku postal živ- čen, ker je glasno zavpil, vstal s stola in prebledel v obraz kot krpa.

Lastnik se je začudil, ko je zagledal pre- plašeni obraz svojega blagajnika, in pri- jateljsko položil desno roko na ramo mla- dega človeka.

Blagajnik se je opotekel dva koraka na- zaj, izbuljil oči od strahu in zašepetal:

— Pustite me, da grem sam...

— Kaj je to, gospod Fridrikson?

Nato se je blagajnik sesedel na pisalno mizo, si pokrtil obraz z rokami, bridko za- jokal in jecljaje rekel:

— Pustite jih, naj vstopijo, da bo konč- no vse končano! Ničesar ne bom prikri- val...

Gospodar Rot se je zravnal in njegov koščen in oholi obraz je dobil osoren iz- raz zaradi surovih krepkih črt na njem.

— A, tako, torej! Naletel sem torej na tatvino. Ničvrednež!

Gospod Fridrikson ga je pogledal izbu- ljeno in razburjeno. Torej, gospodar ni ve- del ničesar, prav nič; prišel je sem povsem po naključju in samo neumni strah slabe vesti je vrgel krivca prav v njegove roke. No, prav, čim prej, tem bolje.

Ob tej misli je postal Johan Fridrikson jekleno miren; prekrizal je roke na prsih, pripognil glavo in stal tako, kot da pri- čakuje udarec strele.

A ni treščilo.

— Na razpolago sem vam, gospod rav- natelj — je spraval zamolklo čez blede ustnice.

— Hvala lepa! — je zaslišal porogljiv odgovor.

Gospodar Rot je stopil k telefonu in ro- ka mu je že ležala na slušalki. Vse se bo uredilo. Od policije bosta prišla dva člo- veka, ki bosta blagajnika Fridriksona od- vedla v varen zapor, nato bo pregled knjig in blagajne in na blagajnikovo me- sto bo prišel mladi Ekstrem, nato se bo za- prl krog okrog Fridriksona...

Rot je dvignil roko s telefona in vprašal:

— Kalikšna je vsota?

— Okrog štiri tisoč kron.

— Sedi.

Gospodar Rot je odšel in zaklenil vrata, prižgal veliko svetilko v pisarni in pričel z dolgimi koraki hoditi gor in dol.

Štiri tisoč kron! Saj je imel vendar lepo plačo. Štiri tisoč kron! To je sicer samo deset odstotkov letnega dohodka podjetja Rot in Comp., a kaj naj stori z njim? Čista tatvina, iz ničvrednosti, zaradi uživanja, razsipavanja in predrznosti. Tu torej ni no- benih „olajševalnih okoliščin“. Zato zopet odpre vrata in stopi k telefonu.

— Usmilite se, vsaj za eno uro... — je zašepetal blagajnik.

— Kaj hočete?

— Usmilite se in mi dovolite, da sam sporočim svoji ubogi sestri, samo njo imam na svetu! Lahko bi jo ubilo, če bi ji pove- dal kdo drug.

— To pomeni, da me vabite na svoj dom? Ali bi morda moral tu sedeti mirno, medtem ko vi opravljate te vaše majhne opravke? Dolgo bi moral čakati, to vem za gotovo.

Gospodar Rot je že tretjič prijel za slu- šalko...

— Usmiljenjel Stanujeva samo dve hiši od tu...

Gospodar Rot je obstal in molče opazo- val skrušenega blagajnika, ki se je v sil- nem strahu zvijal pred njim. Ni mogel ra- zumeti svoje slabosti, ker je popuščil, ven- dar je vzel klobuk in palico in rekel:

— Greval

Kratko, kakor psu.

Stanovala sta v treh majhnih sobah v drugem nadstropju. Luč na stopnicah je lepo osvetljevala ploščico na vratih, na kateri je pisalo: „Johan Fridrikson, blagaj- nik“. V njegovi sobi je bilo toplo in pri- jazno in Fridrikson je s trepetajočo roko prižgal svetilko. Vse v sobi je bilo tako lepo in okusno in jasno je bilo videti, da skrbi za red ženska roka. In v tem majh- nem lepem stanovanju si je zamislil tat in goljuf svoj zločin in poskušal utišati svojo vest!

V drugi sobi je nekdo pel z mladim ja- snim glasom in hodil z drobnimi koraki gor

in dol. Ko je blagajnik zaslišal ta glas, se je zdrznil, kot da ga je nekdo udaril, solze so mu tekle po obrazu.

— Ali smem...?

Gospodar Rot ni odgovoril. Nepremično je stal pred pisalno mizo in gledal togo v neko sliko, ki je stala nad majhnim na- slanjačem. Ko je stopil Fridrikson k vr- tom, ga je njegov gospodar krepko prijel za roko, pokazal na sliko in zašepetal:

— Kdo je ona?

— Moja mati...

— Še živi?

— Ne, — je zajecjal nesrečnik.

— Ime ji je bilo Kjelvist, Amanda Kjel- vist? Recite mi, ji je bilo tako ime?

— Da, toda...

Prav tedaj so se odprla vrata in mlajši original slike na mizi je stal na pragu. Takšna, torej, je njegova sestra!

Fridrikson jo je jokaje objel in zajecjal:

— Sirotica, moja uboga sirotica...

— Kaj se je zgodilo? — je vzkliknila de- klica in njene oči so zalile solze.

Gospodar Rot se je trzil iz svojih sa- njarij, hitro pristopil, prijel blagajnika in ločil brata in sestro.

— Prav nič, gospodična Fridrikson. Vi ste gotovo blagajnikova sestra, ali ne? To je neki prepis, ki ga je vaš brat napačno in pozabljivo odnesel domov in sedaj je obupan, ker ga ni mogel takoj najti. Niče- sar ni, prav ničesar drugega, zagotavljam vam...

Nato se je vljudno vrnil v drugo sobo in zaklenil vrata z zapahom.

— Toda moram ji povedati...

— Ničesar ji ne boste povedali, gospod Fridrikson. Želim, da ta neprijetnost, ki se je pripetila, ostane med nama. Razumljivo je, da vi in jaz ne moreva več skupaj de- lati, toda dobili boste potrdilo o svoji spo- sobnosti in jaz ne zahtevam od vas ničesar. Lahko greste, kamor hočete...

Fridrikson je debelo pogledal svojega gospodarja.

— Mar bedim? Kaj ste rekli? Lahko od- potujem? Ah, ne!

— Računi morajo biti čisti. Bodite tako dobri in jutri, preden jih boste predali, vpišete na moj račun... vsoto, ki jo sami najbolje poznate, razen tega pa vašo tri- mesečno plačo za vnaprej. Nisem vam pri- pravljjen odobriti običajnega odpovednega roka.

— Gospod ravnatelj, jaz... vaša do-

Domislice

● Vedno upamo. Pri vseh stvareh je bolje upati kot obupati. (Goethe)

● Ljudje so se zmeraj bali, se med sabo uničevali, si grenili življenje, niso pa cenili lepote in sladkosti živ- ljenja. (Goethe)

● V zakonu se moramo vedno bo- riti proti požasti, ki hoče vse požreti. Ta požast je — navada. (Balzac)

● Z glavo skozi zid — škrbine. (Schubert)

● Če kdo zahteva od tebe nasvet, ne daj mu ga. Če mu odsvetuješ, za- praviš njegovo simpatijo, če mu pri- govarjaš, si sokriv nerodnosti, ki jo stori. Saj končno stori vsak, kakor se mu zdi najbolje. (Otto Sauerstorff)

● Kadar delam, potrebujem mir, dobro razpoloženo okolje in ljubezen. (A. Stiffen)

● Srečna ni žena, ki je vzela naj- boljšega moža, marveč tista, ki je vzgojila dobrega moža. (Norton)

● Če najdeš moč začeti neko de- lo, ti gre hitro od rok in ti je v za- bavo. (Goethe)

● Ljubezenske zgodbe so vse ena- ke. Dvoje ljudi se najde in ljubi. To je vse. (Guy de Maupassant)

● Ljubezen se hrani z malenkostmi. Kdor si hoče zavarovati žensko srce, ga mora dosledno snubiti. (Durieux)

● Skromna sreča je najboljša obli- ka sreče. (Th. Fontana)

● Ne boj se nikogar in ničesar. Najdragodejšega v tebi ne more nihče poškodovati. (L. N. Tolstoj)

MIROSLAV SVANDERLIK:

Skladno družinsko vzdušje

Poslušala sva radijsko oddajo za starše. O vzgoji otrok... »Če se zakonca pogosto prepirata, lahko tako početje zelo škodljivo vzliva na razvoj otrokove duševnosti...« Z Jarmilo sva se zamislila in po premisleku sklenila, da bova omejila najine izpade in izbruhe jeze ter da bova skušala ustvariti bolj skladno družinsko vzdušje. Za blagor najinega otroka.

Začel sem prvi. Ko sem se naslednji dan vrnil iz urada, sem ženo najprej poljubil in se ji potem prijazno nasmehnil: »Pomisli, draga Jarmila, po grlu sem pognal celi dve tretjini predujema! Prepričan sem, da se za- radi tega ne boš ujezila in mi ne boš rekla žal besede...«

»Kako bi le mogla, ljubi možek,« je za- gostolela Jarmila. »Kar si storil, dobro si storil! Sedi h kosilu in nikar ne godrnjaj, meso se je tako prismojilo, da ga gotovo ne boš mogel pojesti.«

Naslednji dan mi je žena skočila v ob- jem, ko sem bil še v predsobi: »Mili moj Ernest, čudovito presenečenje sem ti pripra- vila! Prodala sem tvoj dragoceni harmonij v starinarnici in si za izkupiček kupila no- vo obleko in sesalec za prah. Reci, če ni bi- la to sijajna misel!«

»Vsekakor,« sem se brez premisleka stri- njal. »Toda tudi jaz sem ti medtem pripravil podobno presenečenje. Porabil sem nekaj sto- takov iz tvoje hranilne vloge in kupil svoji rajnici, gospodični Hermini Dolusovi, pre- krasen krznen plašč. Ko bi jo le videla, kako je bila revica srečna... Toda predraga go- lobička, nekoliko si pregledala, ti je morda slabo opotekla si se!«

»Ne, prav dobro mi je,« je odvrnila Jarmi- la. »Hermina je tako lepa in prijetna, le ka- ko sem jo mogla takrat tako udariti s tistim krepelcem? Žal mi je tudi, da sem jo zadnjič ugriznila, revnico. In, da ne pozabim, tudi meni se obeta krzneni plašč. Gospod Čožinek bo gotovo mož beseda... To je tisti, ki si ga hotel zadaviti kar z brisačo in za katerega

brata me premaguje... Kako naj razu- mem...«

Gospodar Rot je sedel na stol pri pisal- ni mizi in vzel sliko v roke.

— Kdaj je umrla? Je bila srečna? Povej- te mi!

— Moja uboga mati je umrla pred dva- najstimi leti, mnogo pozneje, kot je bila slika izdelana. Umrla je za tuberkulozo. Moj oče in ona sta skupaj lepo živela, vendar mislim, da je vse njeno bistvo zlo- mila prevarana ljubezen v mladosti, nekdo, ki ga je ljubila in je odšel ter se ni nikdar več vrnil, čeprav je obljubil, da se bo za gotovo vrnil...

Pri vsaki besedi je Rot globlje sklanjal glavo.

Ko se je končno dvignil, da bi šel, je vprašal, kazaje na sliko:

— Imate še katero?

— Moja sestra jo ima...

— Polem mi boste, gospod Fridrikson, morda pripravljene podariti tole?

ZA DOBRO VOLJO

IZ SAMOMORILČEVEGA PISMA
...zato si prostovoljno vzamem življe- nje. Smrt me ne bo dobila živega!

POROČILO O DIJAŠKI PREDSTAVI

»Malo pred počitnicami smo dali v šoli zelo uspelo predstavo tragedije Hamlet. Če- prav so mnogi starši to dramo videli na odru že poprej, so se vendar prav tako sladko smejali kot drugi.«

PIKER JEZIK

Neka dama se bvali prijateljici, kako je nekoč bila znanemu slikarju model za sliko »Kleopatra in kača«.

»To je pa res zanimivo!« pravi prijateljica. »Katera je pa bila model za Kleopatru?«

POJASNILO

»Ti, kaj pa je to 'abstraktno slikarstvo'?«
»To je način, s katerim se dokaže, da stvari le niso tako grde, kakor jih lahko naslikajo.«

RES ZANIMIVO

Vodnik je v egiptovskem muzeju dejal tu- ristom: »Vidite, tukaj sta dve lobanji, obe kraljice Kleopatre. Ena, ko je bila še dekl- ca, druga, ko je bila že poročena...«

»O, to je pa res zanimivo!« se je začudil naivni turist.

si dejal, da ga boš polil s petrolejem in ne- usmiljeno zažgal.«

»Toda to se je vendar dogajalo v času, ko v naši družini še ni bilo skladnega vzdušja.«

»Da,« je menila Jarmila, »takrat sva se prepirala še za vsako malenkost. Toda dan- es je vse drugače...«

Objel sem jo: »Šele sedaj imamo v našem domu razmere, ki bodo pravilno razvile zna- čaj našega sinka. Prepričan sem, da vedno pregan čez prag!«

Nekaj tednov po tem, po najini odločitvi, pa so naju poklicali v šolo... Zaradi učen- ca Josepha Braboučka...

»Ne moremo več vzgajati vašega sinka,« je obupano zatarnal ravnatelj. Drugi učitelji so žalostno prikimali: »V njegovem značaju se je razbohotil čuden cinizem!...« Kaj me- nite, mi reče ter me dregne v hrbet, »prav- kar sem učenko Pipavo dobro polil z mo- drim črnilom in ji podtaknil v aktivko crk- njeno podgano, gotovo nimate nič proti te- mu. Dekle je malce omedlelo in...« Ali pa pride k nadučitelju in poroča: »Veselo prese- nečenje, tovariš nadučitelj, učenca Kacafirka sem vrgel skozi zaprto okno, padel je na gredico kmetijskega krožka in še sedaj leži tam ves omotičen. Okno je seveda razbito. Morate priznati, da vse skupaj ni bila slaba misel.« Ali pa pride k učiteljici: »Gospodična, zaupal vam bom novico, zažgati nameravam vse šolske zvezke in tropske metulje pome- tati z mosta v Vltavo... Toda gospodična učiteljica, zakaj prebledevate, vam je morda slabo...?« In tako naprej, vsak dan nekaj novega.

Ravnatelj je sklenil roki in naju gledal s solznimi očmi. Tudi Jarmila je sklenila roki. In jaz tudi. In vsi smo imeli solze v očeh.

Najin fant je postal prava baraba. Nič ni pomagalo skladno družinsko vzdušje. Po- divjal je in se pokvaril. In naj nam še kdo reče, naj se ravnava po navodilih, da sklad- no vzdušje vpliva na človeka.

NOGOMET

Že petnajst finalistov za svetovno prvenstvo

Kot štirinajsta država, ki se bo udeležila svetovnega prvenstva v nogometu, se je zadnje nedeljo kvalificirala Jugoslavija, ko je v povratni tekmi v Seulu premagala reprezentanco Južne Koreje z rezultatom 3:1 (2:0). Prvo srečanje med obema ekipama je bilo 8. oktobra v Beogradu, kjer so domačini zmagali 5:1. V sredo pa sta se v Bruslju v tretji kvalifikacijski tekmi pomerili moštvi Škotske in Češkoslovaške, ki sta že dvakrat igrali neodločeno. Tokrat je po dvakratnem podaljšanju prepričljivo zmagala Češkoslovaška z končnim rezultatom 4:2, medtem ko se je regularni čas igre končal ponovno z neodločenim 2:2.

Negotov je torej le še zadnji, to je 16. udeleženec svetovnega prvenstva, ki bo izšel iz tekme med Francijo in Bolgarijo, ki bosta 16. decembra v Milanu prav tako odigrali tretjo kvalifikacijsko tekmo. Potem bo kompletno število najboljših nogometnih moštev na svetu, ki se bodo prihodnje leto v Čileju borile za častni naslov svetovnega prvaka.

Št. Janž — Vrba 1:2 (1:1)

V zadnji tekmi letošnjega prvenstva je nogometni klub Št. Janž na igrišču v Bistrici nesrečno podlegel proti ekipi iz Vrbe. Igra je bila zanimiva in napeta do konca. Šentjanski napad je skoraj ves čas igral le pred nasprotnim golom, toda kljub stalni premoči Št. Janž ni prišel do zmage. Odlični vratar

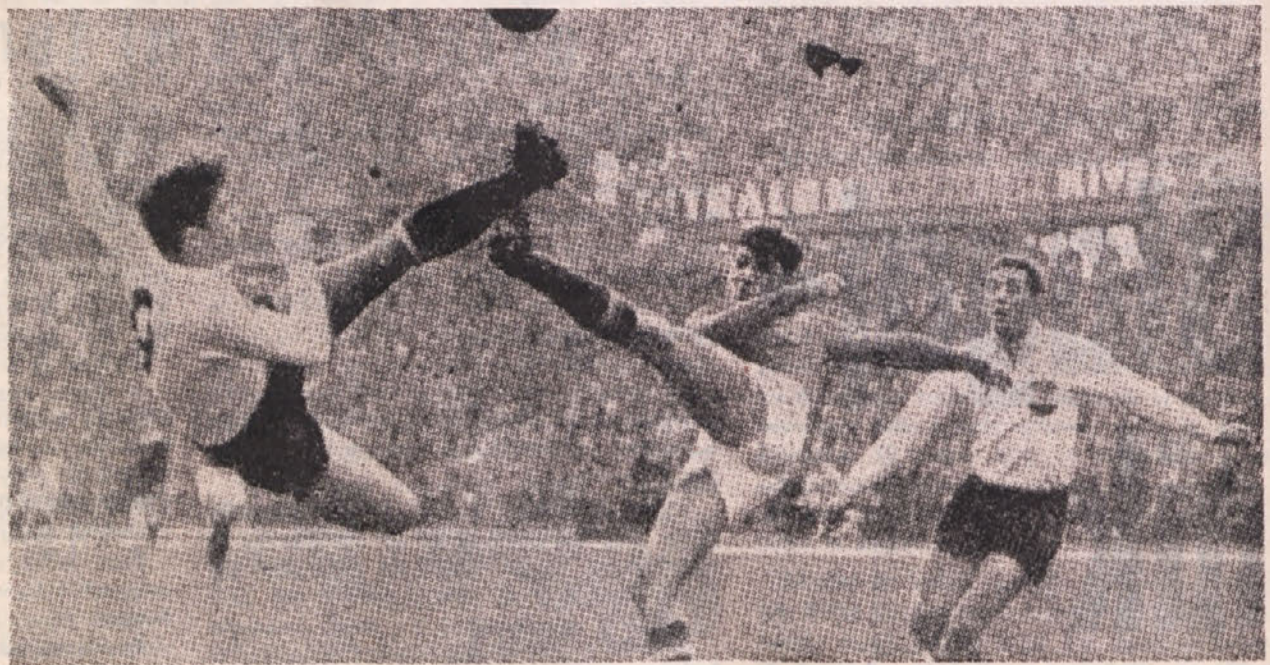
iz Vrbe je ubranil vrsto odličnih strel; žoga je zadela celo vratnico, le v mrežo ni hotela. Tako je nezasluzeni poraz šentjansko enajstorico spravil ob tretje mesto na lestvici drugega razreda.

HOKEJ NA LEDU

KAC — Turkun Turku 2:2 (2:1, 0:1, 0:0)
KAC — SC Riesensee 13:1 (5:0, 2:1, 6:0)
KAC — AIK Stockholm 5:1 (2:0, 1:1, 2:0)
KAC — Podhale [Poljska] 7:3 (3:2, 4:0, 0:1)

Po dveh kvalitetno precej slabih tekmah proti Kitzbühlu in dobri finski ekipi se je v ledeni areni spet pojavil stari KAC, kot smo ga bili vajeni videti v prejšnjih igrah. Odlična igra je spet navdušila publiko, ki se je ob zadnjih tekmah precej polnoštevilno zbrala ob ledeni plošči.

Mladi celovški igralci so se izredno vživeli v sodelovanje s Kanadčani in prinaša njihovo igranje že prve sadove. Tudi mladi vratar Hübner, katerega odlično trenira Kanadčan Lafrance, se je »vjel« in v zadnjih tek-

Iz nedavne nogometne tekme Jugoslavija — Avstrija v Zagrebu: ena najlepših akcij avstrijskega napada. Buzek (9) pri odličnem strelu na jugoslovanski gol, ki ga je vratar s skrajnim naporom ubranil.

mah pokazal precejšnjo mero samozavesti in znanja. Največje priznanje pa vsekakor služi Lemon, kateremu po odličnih tehničnih kvalitetah gotovo ni kos noben Kanadčan, kar smo jih videli v Celovcu. Sicer pa so v zadnjih srečanjih zares navdušili prav vsi igralci, ki se bodo ob nadaljnjem takem zadržanju lahko razvili v odlično domačo ekipo.

V začetku decembra bodo Celovčani gostovali v Italiji na turnirju za pokal Pavoni.

Poleg njih bodo sodelovale ekipe Graetz Bozen, Diavoli Milano in AIK Stockholm. KAC se bo tekmovanja udeležil kot favorit, vsaj drugo mesto, kot ga je zasedel že na lanskem tekmovanju, pa mu gotovo ne bo ušlo. Takoj po turnirju se bo KAC v Innsbrucku srečal s tamkajšnjim glavnim tekmečem med ekipami z umetnimi drsališči. Celovčani so v Innsbrucku vedno dobro igrali in upajo na časten rezultat; vendar tudi zmaga ne bi bila preveliko presenečenje.

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranje gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Sobota, 2. 12.: 8.00 Otroški zbori — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncerti — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Za delovno ženo — 19.00 Civilna ljudska varstvo v Avstriji — 20.15 Bayreutske slavnostne igre: Leteči Holandec, opera.
Nedelja, 3. 12.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranje melodije — 11.00 Bavarska-Avstrija-Švica — 12.45 Gledališko gledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Dobri stari znanci — 18.30 Samo veselje z glasbo — 19.00 Sport — 20.00 Bavarska-Avstrija-Švica.
Ponedeljek, 4. 12.: 8.30 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroški visokotolski tedni — 21.15 Za mesto in deželo.
Torek, 5. 12.: 8.00 Zvenčel jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Srečna Avstrija — 19.15 Kolo se vrli — 20.15 Radijska igra.
Sreda, 6. 12.: 8.00 Zvenčel jutranji pozdrav — 8.30 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 18.15 Pomoči je vsakdo potreben — 20.15 Orkestrski koncert.
Četrtek, 7. 12.: 8.00 Zvenčel jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Aktualna reportaža — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka od-

RADIO PROGRAM

Torek, 5. 12.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Godba na pihala — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 20.30 Vindobana, prekrasno mesto — 21.30 O tem lahko govarimo — 22.15 Pariz in njegove zvezde.
Sreda, 6. 12.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Solska oddaja — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Solska oddaja — 17.40 Hišni zdravnik — 20.00 Operetni almanah — 22.15 Nezapadne melodije.
Četrtek, 7. 12.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Komorna glasba — 14.15 Znani orkestri — 15.00 Solska oddaja — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Glasbene slike iz Avstrije — 22.15 Plesna glasba.
Petek, 8. 12.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Moderna zabavna glasba — 10.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dunojski „Sängerknaben“ — 17.05 Gledališče po vsem svetu — 18.00 Veliki umetniki, enkrat drugače — 19.30 Radijska igra — 21.00 Priljubljena baletna glasba.

Slovenske oddaje

Nedelja, 3. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.
Ponedeljek, 4. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. — 18.00 Psihologija za vsak dan. (3.)
Torek, 5. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Koroški kulturni pregled.
Sreda, 6. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Za ženo in dekle.
Četrtek, 7. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se: O krvnem tlaku.
Petek, 8. 12.: 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.
Sobota, 9. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
 — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik
Sobota, 2. 12.: 8.30 Popavke in majhni ansamblji — 8.55 Radijska šola — 9.25 Poljska operna glasba — 10.15 Blaž Arnič in Fran Lhotka — 11.00 Glasbene razglednice — 12.05 Narodne pesmi iz Vojvodine — 13.30 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 15.30 Moški zbor „Grafike“ — 18.45 Naši popotniki na lujem — 19.05 Valčki v izvedbi velikih zabavnih orkestrrov — 20.20 Zabavna radijska igra — 21.00 Melodija za prijeten konec tedna — 23.05 Plesna glasba za vse.
Nedelja, 3. 12.: 6.00 Narodne in domače viže — 7.35 Godba na pihala — 7.50 Karačnice igra halandska pihalna godba — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.37 Skladbe za otroke — 9.05 Z zabavno glasbo v novi leden — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Glasbena malineja — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Dana Ročnikova in Janez Lipušček pojeta slovenske narodne — 14.15 Voščila — 15.30 Igra vam 17 violin moskovskega Velikega teatra — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Zabavni zvoki za nedeljsko popoldne — 17.15 Radijska igra — 18.16 Prijetne melodije — 18.30 Sportna popoldne — 19.05 Iz Puccinijeve opere „Turandot“ — 20.00 Izberite melodijo tedna — 21.08 Violončelist Mstislav Rostropovič igra Chopina in Sostakoviča — 23.05 Plesna glasba.
Ponedeljek, 4. 12.: 8.05 Iz opar Bellinija in Donizettija — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.40 Planinski oktet iz Maribora — 10.15 Skladatelji in njihovi instrumenti

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valju 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 2. 12.: 14.40 Ljubljanski vokalni kvartet — 15.30 „Triogelnik“, igra — 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — 18.30 Skladbe italijanskih avtorjev — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Slava Klavara“ iz Maribora — 21.00 „Johann Strauss jr.“, dramatisirano zgodba.
Nedelja, 3. 12.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski zbori — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Tedenski odmevi in naši deželi — 15.20 Razmotrivanje o jazzu — 17.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Tržaški obiski — 21.00 S festivala folklorne ob Vrbskem jezeru — 22.00 Nedelja v športu.
Ponedeljek, 4. 12.: 18.00 Italijanščina po radiju — 18.30 Baročna glasba — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Sportna tribuna — 20.30 Bellini: „Norma“, lirčna tragedija.
Torek, 5. 12.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 20.30 „Zdravnik in Miklavž“, mladinska zgodba — 21.10 Njegaš „Gorski venec“ — 22.00 Obletnica tedna.
Sreda, 6. 12.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 Liki in značaj opernih del — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 Shakespeare: „Dva gospoda iz Verone“, komedija.
Četrtek, 7. 12.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Širimo obzorja — 20.30 Znani dirigenti.
Petek, 8. 12.: 8.30 Slovenski narodni molivi — 11.30 Za najmlajše — 16.00 Opalija 1961 — 17.00 „Pogled nazaj“, igra — 18.30 Gershwin: Porgy and Bess, suite — 19.00 Sala in vzgoja — 20.30 Gospodarstva in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Novela 19. stoletja.

TELEVIZIJA

Sobota, 2. 12.: 19.35 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.30 „Gozd“, prenos iz gledališča.
Nedelja, 3. 12.: 17.00 Za otroke — 17.45 „Zveza morskkih psov“, igra za mladino — 18.55 Sedem dni dogodkov — 20.00 „Igralec“, drama.
Ponedeljek, 4. 12.: 10.35 Cuda živalskega sveta — 20.20 Kratki film — 20.30 Aktualni šport — 20.40 Enaindvajset.
Torek, 5. 12.: 19.35 Za gospodinjstvo — 20.20 Kratki film — 20.35 „Biografija čokoladnega dne“, igra.
Sreda, 6. 12.: 17.00 Za otroke — 17.25 Za družino — 19.35 Očka je najboljši — 20.20 Kratki film — 20.30 „München-Dunaj“, — 20.55 „Rosolinda“, film.
Četrtek, 7. 12.: 19.35 Sport — 20.20 Kratki film — 20.30 „Šah smrti“ — 20.55 „Konto izravnan“, igra.
Petek, 8. 12.: 17.30 „Fury“, pustolovščina konja — 19.30 Nasveti — 20.20 „Na vekomaj amen“, sodnijska igra.

Močna sadna drevesca in ribeze nudi drevesnica Marko Polzer, pošta Št. Vid v Podjuni - St. Veit im Jauntal.

VENCE IN ŠOPKE PRI Blumen Schilcher CELOVEC - KLAGENFURT telefon 59-22 in 47-83

daja — 18.20 Oddaja Delavske zbornice — 18.35 Mladina v poklicu — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zvenčela alpska dežela.
Petek, 8. 12.: 8.15 Praznična jutranja oddaja — 9.00 Svet se uči dunojsko — 11.00 Operetne melodije — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 18.00 Bavarska-Avstrija-Švica — 19.00 Sport — 19.30 Ura pesmi — 20.10 Pozdravi iz Saarbrückena — 21.10 Spomini na Stefana Zweiga.

II. PROGRAM

Sobota, 2. 12.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.30 Za najmlajše — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Iz gora — 13.35 Slavnostni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 16.30 Parada popevk — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Popevke — 20.00 Vseh devet! — 20.45 Veselo razpaloženje.
Nedelja, 3. 12.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.10 Dunojski zajtrk z glasbo — 11.15 Mednarodni glasbeni tedni v Luzernu — 13.10 Za avtomobiliste — 18.00 Plesna glasba — 18.25 Pozor, jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 21.10 Radijska igra.
Ponedeljek, 4. 12.: 6.05 Premislite, prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 13.30 Za prijatelja opere — 14.30 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Radijska igra — 21.55 Tedenski športni komentar.

Miklavževa darila za pridne otroke

- Slovenske narodne pravljice, 192 strani **35 šil.**
- Lužiško-srbske pravljice 152 strani **25 šil.**
- Slovaške pravljice, 180 strani **20 šil.**
- Bolgarske pravljice, 146 strani **24 šil.**
- Kitajske in korejske pravljice, 192 strani **27 šil.**
- Ciganske pravljice, 260 strani **36 šil.**
- Španske pravljice, 136 strani **24 šil.**
- Francoske pravljice, 296 strani **30 šil.**
- Makedonske pripovedke, I-II, 260 + 272 strani **72 šil.**

in mnoge druge otroške ter mladinske knjige dobite najbolj ugodno v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse